

СТЕНОГРАФСКИ ДНЕВНИЦИ

НА

XXIII-ТО ОБИКНОВЕНО НАРОДНО СЪБРАНИЕ

II РЕДОВНА СЕСИЯ

Брой 111

София, понеделникъ, 19 юний

1933 г.

119. заседание

Събота, 17 юний 1933 година

(Открито отъ подпредседателя Н. Захариевъ въ 17 ч.)

С Ъ Д Ъ Р Ж А Н И Е:

Стр.	Стр.
Отпуски, разрешени на народни представители . . . 2717	Бюджетопроектъ за разходите презъ 1933/1934 финансовата година по Държавните дългове. (Докладване и приемане) . . . 2718
Законопроекти: 1) за изменение на закона за Българската народна банка. (Съобщение) . . . 2717	Запитване отъ народния представител П. Мърмевъ къмъ министъръ-председателя и министра на вътрешните работи и народното здраве относно зачестилитъ въ последно време убийства въ столицата на македонци-българи легални. (Съобщение) . . . 2726
2) за бюджета на Главната дирекция на железниците и пристанищата. (Трето четене) . . . 2717	Дневенъ редъ за следващото заседание . . . 2740
3) за изменение на закона за разширение на железнопътната мрежа и на пристанищата. (Второ четене) . . . 2726	
4) за изменение и допълнение на закона за трудовитъ земеделски стопанства. (Второ четене)	

Председателстващъ Н. Захариевъ: (Звъни) Откривамъ заседанието.

Присъствуватъ нужното число народни представители. Заседанието е законно.

(Отъ заседанието отсъствуватъ следните г. г. народни представители: Ангеловъ Боянъ, Ангеловъ Иванъ, Апостоловъ Драгомиръ, Арабаджиевъ Петко, Бойчиновъ Михаилъ, Бончевъ Тодоръ, Бошнаковъ Тодоръ, Бояджиевъ Стефанъ, Бурилковъ д-ръ Димо, Бъчваровъ Василь, Василевъ Василь, Василевъ Григоръ, Василевъ Ради, Велчевъ Иванъ, Върбенковъ Димитъръ, х. Галибовъ Юсеинъ, Георгиевъ Георги, Георгиевъ Стойчо, Георгиевъ Трифонъ, Говедаровъ Георги, Даскаловъ Стефанъ, Дековъ Петко, Джабарски Стоянъ, Джанкардашлийски Димитъръ, Димитровъ д-ръ Георги, Димчевъ Василь, Дочевъ Момчо, Дуковъ Иванъ, Думановъ д-ръ Никола, Ецовъ Борисъ, Желябовъ Жеко, п. Захариевъ Захари, Калиновъ Благой, Калфовъ Христо, Капитановъ Анастасъ, Кемилевъ Никола, Константиновъ Тома, Кораковъ Крумъ, Лъкарски Иванъ, Маджаровъ Жеко, Манавовъ Христо, Мариновъ Василь, Милевъ Милко, Молловъ Янаки, Момчиловъ Стоянъ, Мошановъ Стойчо, Петровъ Георги, Петровъ Методи, Пиронковъ Александъръ, Поповъ Еню, Поповъ Стефанъ, Поповъ Стоянъ, Радоловъ Александъръ, Статевъ Христо, Ташевъ Димо, Томчевъ Ангелъ, Тошевъ Никола, Франгя д-ръ Александъръ, Христовъ Александъръ, Цачевъ Цачо, Чолаковъ Христо, Чорбаджиевъ Петко и Шишковъ Георги)

Съобщавамъ на Събранието, че председателството е разрешило отпускъ на следните народни представители:

- На г. Боянъ Ангеловъ — 3 дни;
- На г. Милко Милевъ — 3 дни;
- На г. Минко Райковски — 3 дни;
- На г. Василь Бъчваровъ — 2 дена;
- На г. Иванъ Дуковъ — 2 дена;
- На г. Николай Лунговъ — 2 дена;
- На г. Александъръ Пиронковъ — 2 дена;
- На г. Захари Димитровъ — 2 дена;

- На г. Александъръ Христовъ — 1 день;
- На г. Александъръ Радоловъ — 1 день;
- На г. Иванъ Велчевъ — 1 день;
- На г. Павелъ Георгиевъ — 1 день и
- На г. Никола Найденовъ — 2 дена.

Народниятъ представител г. Петко Запряновъ иска да му се разреши 2 дена отпускъ. Ползувалъ се е досега съ 30 дни отпускъ. Който отъ г. г. народните представители е съгласенъ да му се разреши исканиятъ отпускъ, моля, да вдигне рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Народниятъ представител г. Петко Арабаджиевъ иска да му се разреши 1-дневенъ отпускъ. Ползувалъ се е досега съ 25 дни отпускъ. Който е съгласенъ да му се разреши исканиятъ отпускъ, моля, да вдигне рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Народниятъ представител г. Георги Маринчевъ иска да му се разреши 1-дневенъ отпускъ. Ползувалъ се е досега съ 20 дни отпускъ. Който отъ г. г. народните представители е съгласенъ да му се разреши исканиятъ отпускъ, моля, да вдигне рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Народниятъ представител г. Михаилъ Бойчиновъ иска да му се разреши 1-дневенъ отпускъ. Ползувалъ се е досега съ 24 дни отпускъ. Който е съгласенъ да му се разреши исканиятъ отпускъ, моля, да вдигне рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Съобщавамъ на Събранието, че отъ Министерството на финансите е постѣпилъ законопроектъ за изменение на закона за Българската народна банка. (Вж. прил. Т. I, № 86) Този законопроектъ ще се раздаде на г. г. народните представители и ще се постави на дневенъ редъ.

Пристъпваме къмъ първата точка отъ дневния редъ — трето четене законопроекта за бюджета на Главната дирекция на железниците и пристанищата за 1933/1934 финансовата година.

Моля г. докладчика да го прочете

Замѣстникъ-докладчикъ И. Драгойски (д): (Прочита законопроекта за бюджета изцѣло, заедно съ прибавката, приета на второ четене)

Председателствуващъ Н. Захариевъ: Които приематъ на трето четене законопроекта за бюджета на Главната дирекция на желѣзницитѣ и пристанищата за 1933/1934 финансова година, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема. (Вж. прил. Т. II, № 69)

С. Кирчевъ (з. Ст): Г. председателю! Нѣма кворумъ, не може да се гласува.

Председателствуващъ Н. Захариевъ: Има кворумъ.

Нѣкой отъ мнозинството: Чункимъ ти се явявашъ редовно! Идвашъ тукъ отъ дъждъ на вѣтъръ!

С. Кирчевъ (з. Ст): Присѣдствуватъ само 85 души, а сѣ необходими за кворумъ 92 души.

Председателствуващъ Н. Захариевъ: Пристаивае къмъ втората точка отъ дневния редъ — второ четене бюджетно-проекта за разходитѣ по държавнитѣ дългове.

Моля г. докладчика да го докладва.

Докладчикъ С. Йовевъ (д): (Чете)

„БЮДЖЕТЪ“)“

за разходитѣ по държавнитѣ дългове“.

Председателствуващъ Н. Захариевъ: Които приематъ заглавието на бюджетно-проекта, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ С. Йовевъ (д): (Чете)

„Държавни дългове.

Глава I.

Консолидирани държавни дългове.

А. Погашение.

Внѣшни дългове.“

Председателствуващъ Н. Захариевъ: Има думата народниятъ представителъ г. Кръстю Пастуховъ.

К. Пастуховъ (с. д): Г. г. народни представители! Въ връзка съ законопроекта за държавнитѣ дългове азъ желая да повдигна единъ въпросъ, който много пѣти е повдиганъ тукъ, но който постоянно еволюира въ свързка съ новосъздадени факти. Бихъ искалъ да ми се отговори отъ г. министра на финанситѣ: въ какво положение стоятъ преговоритѣ съ представителитѣ на портъоритѣ? Както ви е известно, споредъ протоколитѣ, които тукъ нѣколко пѣти вече сѣ четени, тия преговори трѣбваше досега да бѣдѣха отпочнати. Даже, ми се струва, напоследѣкъ бѣ опредѣлена делегация, която да отиде въ Парижъ, за да влѣзе въ връзка съ представителитѣ на портъоритѣ. Но доколку азъ съмъ могълъ да разбера, като-че-ли за последнитѣ въпросътъ още новъ? Бихъ искалъ да знамъ по коя причина, въ случай, че сѣ забавени или отложени тѣзи преговори, става това. Доколкото съмъ схваналъ отъ информациитѣ, дадени въ печата, излиза като-че-ли нашитѣ делегати единъ видъ частно сѣ сѣ информирали, минавайки презъ Парижъ, за положението на работата. Но оттамъ нататѣкъ нищо не е направено. У мене има едно съмнение, което постоянно е съществувало, откакто въпросътъ е изникналъ и стѣвилъ въ една по-решителна фаза. Дали не се чака решението на Лондонската конференция, която току-що се откри и която, както знаемъ, още въ Лозана се опредѣли да се свика, главно за да се занимае съ междусъюзническитѣ дългове на Европа къмъ Америка? Сега искамъ да зная, нашиятъ въпросъ, който е все за дългове, но който има и една малко по-друга основа, да не би да се свързва съ голѣмия въпросъ за военнитѣ дългове на Европа къмъ Америка, който, както гласятъ последнитѣ сведения, американското правителство като че не иска формално да се постави на дневенъ редъ и да бѣде разискванъ на Лондонската конференция, макаръ и председателътъ на конференцията г. Макдоналдъ въ своята приветствена речъ да упоменава, че една отъ главнитѣ работи на тая конференция ще бѣде да разрешитъ и въпроса за военнитѣ дългове? Ако ние дакаме да бѣде разрешенъ нашиятъ въпросъ, следъ като се ликви-

дира тая голѣма проблема между Европа и Америка, тогава нашето положение, поради туй, че ще имаме доста време, смѣтамъ, ще бѣде влошено. Какво ще направи Европа съ своитѣ дългове нито е наша работа, нито можемъ да знаемъ, но отъ онова, което прониква въ печата, се вижда, че не само Франция, която отказа на 15 декемврий миналата година да внесе съответната вноска, ще продължава такѣвъ единъ мораториумъ; но като-че-ли и въ Англия, която плати навремето съответната вноска, се поставя сега малко по-друга въпросътъ — като-че-ли и тя, за да създаде единъ прецедентъ или за да тикне въпроса на по-предна линия, иска да плати 10% отъ онова, което ѝ се пада да плаща.

Г. г. народни представители! Не искамъ да хвърля всичката вина върху българското правителство по протакането на преговоритѣ съ портъоритѣ. Азъ много добре схващамъ, че по единъ междуетропейски въпросъ — единъ въпросъ, който не е чисто нашъ, вътрешенъ, по който въпросъ ние имаме право, но винаги сме били по-слабата страна — не е по силитѣ на което и да било българско правителство да заповѣда или да наложи, посредствомъ нѣкоя друга сила, неговото разрешение. Но макаръ никое българско правителство да не е тѣй всемогъщо въ това отношение, все пакъ то не трѣбва да абдикира отъ правата и длъжноститѣ си, и неговата постоянна грижа трѣбва да бѣде: да издига на предна линия този въпросъ, защото той е единъ отъ най-голѣмитѣ наши въпроси, отъ които зависи и облекчението на нашето положение. Ето, напр., и сега г. финансовиятъ министъръ, следъ като бѣ толкова оптимистъ при гласуването на бюджета, се оплаква, че положението на нашитѣ финанси става все по-стѣснително и по отношение на девизнитѣ постѣпления, и по отношение на данѣнитѣ постѣпления. И тази негова диагноза никой не може да я оспори. Азъ не смѣтамъ, че той прави това, за да защити за момента една своя кауза предъ Парламента или предъ нашето обществено мнение. Диагнозата му за положението, че е лошо и отива отъ тежко къмъ по-тежко, е вѣрна. Следователно, това е единъ много силенъ мотивъ, за да ни кара да искаме въпросътъ за преговоритѣ съ портъоритѣ да бѣде ликвидиранъ въ едно скоро време, не само споредъ това, както тѣ сѣ обещали, но, бихъ могълъ да добавя, и както тѣ сѣ задѣлжили писмено. Навремето тукъ ни се чете протоколътъ отъ самия финансовъ министъръ, отъ който азъ можахъ да запомня поне това, че отъ м. мартъ ще отпочнатъ преговоритѣ. Сега сме вече края на юний, а ние не виждаме да сѣ отпочнати тия преговори.

Прочее, като народенъ представителъ, азъ смѣтахъ за моя длъжностъ да повдигна предъ васъ тоя въпросъ, отъ който съмъ се твърде много интересувалъ и който трѣбва да бѣде ликвидиранъ, защото — нѣма нужда да добавямъ — ние сме останали почти единствената страна, която е гжделичкана да бѣде въ ролята на честенъ платецъ, но чиито ресурси все повече се изчерпватъ, и нѣмаме нужда по-нататѣкъ да бѣдемъ честни платци и да получаваме „аферимъ“. Ние трѣбва да знаемъ да отстаиваме нашитѣ интереси. И отъ тази гледна точка, ако правителството е малко хлабаво по този въпросъ и го отлага, азъ ще смѣтна тоза негово поведение за пасивъ на неговата политика и ще го осѣдя. Засега, обаче, апелирамъ къмъ г. министра на финанситѣ, който представлява правителството по въпроса, да направи всичко, което лежи въ силитѣ и възможноститѣ на българското правителство, за да не се отлага по-нататѣкъ разрешението на тия проблеми. Че то, г. г. народни представители, на какво заприлича въпросътъ за нашитѣ вънѣшни задѣлжения? Вие знаете, че и съ въпроса за репарациитѣ, макаръ фактически да ги не плащаме, ние не сме юридически ликвидирали. Лозанската конференция, която свърши съ германскитѣ репарации по единъ или другъ начинъ, всетаки удовлетвориленъ отъ гледище на германскитѣ интереси, отложи разрешението на въпроса за нашитѣ репарации, подъ рубриката „негермански репарации“, ужъ за кѣсо време, а оттогава ето вече измина почти година и този въпросъ не е ликвидиранъ. Безъ съмнение, ние имаме интересъ онова, което е направено съ другитѣ по отношение на репарациитѣ и което фактически се прилага къмъ насъ, да добие една юридическа санкция, за да се отървемъ отъ едно бреме.

Г. г. народни представители! Тукъ му е мѣстото да повдигна и другъ единъ въпросъ. Въпросътъ за репарациитѣ се тѣсно свързва, не отъ насъ, но отъ гърцитѣ — и тѣ си иматъ поддръжници въ Европа — съ интересувания ни тѣй много въпросъ за спогодбата Молловъ — Кафандарисъ. Вие знаете, че у насъ има едно доста силно течение българското правителство да ликвидира спорнитѣ въпроси съ нашитѣ съседи и специално тия съ Гърция.

* За текста на бюджетно-проекта вж. прил. Т. I, № 75.

Но една голѣма прѣчка въ това отношение се явява спогодбата Молдовъ—Кафандарисъ. Ние считаме, че тая спогодба е отъ чисто правно естество и, следователно, онова, което по нея грѣцкото правителство има да дължи на България, която цена на имоти, трѣбва да си го плати, независимо отъ това какъ ще бѣде ликвидирана проблемата за нашитѣ репарации. Грѣцката теза, обаче, е тѣкмо противоположна. Тѣ искатъ да свържатъ проблемата за репарациитѣ съ въпроса за спогодбата Молдовъ—Кафандарисъ и най-накрая по този начинъ да се получи солѣта за брашното: „Нѣма да плащате репарации, но и ние нѣма да плащаме на васъ нищо отъ това, което дължимъ по тая спогодба на Молдовъ—Кафандарисъ“. Естествено е, че въ интереса на добросъседскитѣ ни отношения, не само чисто политически, но и на тия, свързани съ икономически и имуществени интереси, би било добре да се ликвидиратъ часъ по-скоро и тѣзи политически проблеми, за да бѣдемъ окончателно наясно и начисто по онова, което ние има да дължимъ и по онова, което ни се дължи, и да намалимъ причинитѣ за търкания и несъгласия между насъ и тѣхъ.

Ето защо и по този въпросъ азъ бихъ желалъ нашето правителство да изпълни часъ по-скоро своя дългъ, защото, както изложихъ вече, този въпросъ е преплетенъ съ редица други, засѣгащи жизнени интереси на нашата страна.

Г. г. народни представители! По-нататѣкъ, азъ бихъ желалъ, г. финансовиятъ министъръ да ни обясни, въ свързка съ изявленията, които той бѣ далъ и особено въ свързка съ изявленията на г. министъръ Мухановъ, когато ни докладваха постигнатото въ Финансовия комитетъ въ Женева, какъ ще бѣдатъ записани въ бюджета блокранитѣ суми. Азъ отъ смѣтки и счетоводство не разбирамъ, но разбирамъ значението на изпълнението или неизпълнението на тази формалностъ. Въ това отношение азъ напълно сподѣлямъ намѣрението на правителството да не бѣдатъ тѣзи суми записани на приходъ въ бюджета. Колкото и въпросътъ да се заключава въ едно временно отлагане и улеснение на нашитѣ плащания, все е по-хубаво да не фигуриратъ въ бюджета, да не сѣ тамъ записани, не само за да отвикнатъ кредиторитѣ да ги смѣтатъ като свои, но и за да се създаде нѣщо като доводъ, че най-после всичко това е минало и трѣбва да мине въ рубриката на фактическо опрощаване и да се улесни и задачата ни при сключване на бѣдещата спогодба, както и да очистимъ бюджета си отъ едни задължения, които сега фигуриратъ въ него формално, но за които смѣтаме и мислимъ, че нѣма да ги плащаме. А ако ще ги плащаме единъ день, тогава, разбира се, тѣ ще бѣдатъ едни летящи дългове, едни заеми, за които ние и сега, мисля, плащаме лихва 6% — казвате, че сте я намалили на 2%, но азъ не знамъ, и затова ще трѣбва да ни дадете пакъ вашитѣ изявления.

Ето, г. г. народни представители, въпроситѣ, които сѣ свързани съ протокола на Финансовия комитетъ и които смѣтнахъ азъ, поради новосъздадени факти и време, изтекло отъ времето, когато министритѣ направиха своитѣ изявления тукъ, за необходимо да повдигна, за да получимъ нужното освѣтление.

Най-после, г. г. народни представители, азъ бихъ искалъ да узная отъ г. финансовия министъръ, защо въ бюджетопроекта на държавнитѣ дългове не фигуриратъ всички дългове на държавата, които тя дължи на тѣй нареченитѣ осигурителни фондове. Азъ мисля, че на г. финансовия министъръ е известно, какво за фондоветѣ „Старостъ и инвалидность“, „За материнство“, „Безработица“ и др. сѣ се набрали суми около 300 милиона лева, които или сѣ изтеглени, или не сѣ внесени отъ правителството, съгласно неговитѣ задължения по съответнитѣ закони. Следователно, тѣ сѣ единъ дългъ. Азъ бихъ желалъ да знамъ тоя дългъ отъ 300 милиона лева кѣде фигурира. И искамъ да знамъ това не за да удовлетвори едно мое любопитство, но да констатирамъ предъ васъ една немарливостъ и едно заблудженне като чели на българското правителство — да се посегне на единъ фондъ, създаденъ въ името на модерното социално законодателство за осигуряване по-добри условия на животъ на една частъ отъ българския народъ, а именно на българското работничество. Това показва, че правителството третира работничитѣ като втори рангъ граждани въ нашата страна, че то не се смѣта задължено да изплати своитѣ дългове къмъ него и че действително ще продължава да дава обещания, както е давало такива всѣка предшествуваща година, че ще направи потребното. И днешното правителство, и бившитѣ правителства не сѣ внасяли своитѣ вноски, предвидени въ държавния бюджетъ, въ тѣзи фондове или сѣ ги

намалявали произволно. Ако тѣ фигурираха въ бюджета на държавнитѣ дългове — азъ мисля, че тамъ имъ е мѣстото — ние щѣхме да бѣдемъ наясно, и тогава финансовиятъ министъръ, както ни каза за другитѣ дългове, че съществуватъ, че сѣ бреме на държавата и какъ трѣбва да бѣдатъ изплатени, така също ще трѣбва да има грижата и за тѣзи вноски да ни посочи какъ той ще ги навакса и изплати. А тѣй, както се процедира сега, излиза, че, безъ да има какво и да било законодателно предложение, чисто и просто правителството изяда въпроснитѣ фондове или като взема суми, или като не внася онова, което имъ дължи, което въ края на краищата е все едно.

Ето моитѣ въпроси, които смѣтахъ за необходимо да повдигна, безъ да искамъ да държа речъ и да се мотивирамъ, и по които азъ чакамъ освѣтления отъ финансовия министъръ, като смѣтамъ, че тѣ интересуватъ и българския Парламентъ, и българската общественостъ, че не сѣ партийни въпроси, а сѣ въпроси отъ голѣмо държавно естество. А въ международнитѣ отношения правителството трѣбва да върви съ по-бързи крачки, опирайки се на общественото мнение и на българския Парламентъ, за да застави другата, по-силна страна най-после да изпълни думата си и да пристѣпи къмъ ревизия на спогодбата отъ 1926 г., съгласно поетото отъ нея задължение, съгласно и влошеното положение на нашата страна.

Председателствуващъ Н. Захариевъ: Има думата народниятъ представителъ г. Андрей Ляпчевъ.

А. Ляпчевъ (д. ср.): (Отъ трибуната) Г. г. народни представители! По държавнитѣ дългове би могло много да се говори. Азъ не мислѣхъ да взема думата, но смѣтамъ, че се налага да обърна вниманието ви на две-три нѣща.

Бѣхъ чело въ списанието на г. Янко Сакъзовъ една бележка, че имало шушукане за опрощаването на България въ свързка съ държавнитѣ дългове. Ако г. Янко Сакъзовъ знае нѣкакви шушукания, по-добре е да ги изнесе тукъ. Парламентътъ има този смисълъ, всичко, каквото се шушука, да се каже тукъ, а не да се трови душата на народа съ всевъзможни приказки.

На второ мѣсто, г. министъръ-председателътъ въ своята речъ следъ последното му връщане отъ Женева заяви, че днешното правителство нѣмало никакви тайни спогодби, каквито може би други нѣкои да сѣ имали. Азъ не знамъ ни една тайна спогодба да е имало презъ време на управлението, когато азъ съмъ ималъ честта на бѣда министъръ-председателъ. Ни една! Всичко това, което е уговорено, то е минало презъ Народното събрание. И бихъ желалъ г. министъръ-председателътъ да каже какво е това, кѣде е тая тайна спогодба, за какво говори, кого визира, защо приказва. Тѣ сѣ нѣща, които трѣбва да се изнесатъ, защото за мене България не е опрощена отъ своитѣ държавни дългове. Съ държавнитѣ си заеми България се е подпомогнала, но общото положение навсѣкѣде, и у насъ, е такова, че то налага известни облекчения.

Между тия облекчения, на първо мѣсто, разбира се, стоятъ задълженията, които не сѣ еквивалентни, които не сѣ договорни, а сѣ наложени — политически. Ние трѣбваше да изчистимъ много такива задължения, безъ да издасяме, че тѣ бѣха напълно неоснователни, неоправдани, дори споредъ онова, което се е уговорило при примирието, и пр. и пр., както това и сега се призна. Тѣ трѣбваше до известно време да се понасятъ отъ нашата държава като окупационни разходи, като реституции, като реквизиции, като репарации и т. н. Всичко това се понесе. Ние сме къмъ края на тая категория задължения.

Но азъ останахъ малко учуденъ отъ изявленията на г. Малиновъ въ Лондонъ, че ние чакаме облекчения отъ репарациитѣ, понеже сме държава, която дължи.

Въпросътъ за репарациитѣ фактически за насъ е свършенъ. Формално, може би, правителството има да уговаря съ другитѣ правителства този въпросъ, но азъ, като гражданинъ на тази страна, не допускамъ, че може тепърва да става приказка за нѣкакви репарации. И бихъ казалъ, че въ случая по-добре, по-правилно щѣше да бѣде, ако г. първиятъ нашъ делегатъ или шефътъ на нашата делегация предъ свѣтовната стопанска и монетна конференция би казалъ нѣщо за нашитѣ задължения изобщо, а не специално за ония, като репарациитѣ, които за насъ фактически не съществуватъ.

Азъ имахъ случай да поговоря по този въпросъ въ връзка съ дветѣ бюджетни дванадесетинки, когато тукъ бѣха анкетирани отъ Финансовия комитетъ и когато министъръ-председателътъ се тѣкмѣше да замине за Женева заедно съ финансовия министъръ, да се изяснява съ Финансовия комитетъ. Азъ мисля, че изнесохъ тогава единъ фактъ — какво българската държава не е отъ ония, които

сж правила разточителства. Защото, когато се погледне какво е създала българската държава — било с срѣдства отъ заеми, било с свои собствени срѣдства, извънъ заеми — и какво е тя понесла, за да се сдобие България с онова, което има днес — нѣма подробно да го изброявамъ — ще се види, че това е едно доказателство, какво тукъ е имало не само консомативни бюджети — тая формула се изобрети преди нѣколко години — ами и стремежъ за създаване ценности, които сж на лице. Но доста лекомислено г. министър-председателъ въ него моментъ, който ви отбелязахъ, спомена, че държавата ни винаги сключва бюджетитъ си с дефицити. Дефицитътъ, г-да, е нѣщо относително; той може да произлиза смѣтководно — да се явява и тогавъ, когато има създадени много ценности въ една държава. Това явление, обаче, не говори още, че държавата е разсипническа — то е единъ въпросъ смѣтководенъ. Следователно, не може да се характеризира една държава с тази фраза, че тя живѣла само с дефицити. Това е истината поне за нашата държава.

Поменавамъ тѣзи нѣща, защото възстановяването истината за положението на единъ длъжникъ е най-ценното, което трѣбва да се има предъ видъ, когато се пледира за неговото облекчение. Въ това направление азъ направихъ единъ апелъ къмъ ония, които съзнаватъ нуждата за България да бѣде тя облекчена въ своитѣ държавни задължения, и къмъ ония, които сж заинтересовани спрямо неиния стопански напредѣкъ, за да могатъ да получатъ онова поне, което при дадена обстановка би могло да се очаква, че нашата държава би могла да даде и да понесе. И въ този апелъ азъ завършвахъ: погрѣшна ще бѣде мисълта да се предполага, че чрезъ мѣроприятия на българската държава — само на българскитѣ министри, било финансови или министър-председатели — ще може да се постигне едно положение такова, щото ние да разрешимъ въпроса за нашитѣ задължения, преди да получимъ необходимитѣ облекчения. Тая мисль се дори така, малко странно, разбра отъ нѣкои. Азъ я поддържамъ и днесъ. И азъ смѣтамъ, че първата грижа на българското правителство трѣбва да бѣде тази, която днесъ е позната по цѣль свѣтъ. Вие четете какво сж приказвали въ Лондонъ или какво се говори около Лондонъ. Много и много причини има за днешното стопанско разстройство въ свѣта, но причината на причинитѣ е въ днешнитѣ непоносими задължения на държавитѣ, отъ каквото естество и да сж тѣ. И азъ ще прибавя — особено на ония държави, които иматъ въ чужбина свои кредитори; които трѣбва да изнасятъ злато или равноценности на злато, за да могатъ да погасятъ своитѣ задължения.

И ето, това е една истина, която тамъ се изтъква: за да може да се започне едно подобрене, трѣбва облекченията по държавнитѣ задължения да предшествоватъ всичко друго. И сега, когато се предполага, че нашето правителство наскоро ще прати представители, които ще се срещнатъ съ лицата, които прѣко или косвено сж заинтересувани въ нашитѣ задължения, азъ приповтарямъ своя апелъ: правителството ще трѣбва, въ интереса на нашата държава и на нашето народно стопанство и дори въ интереса на самитѣ кредитори, да иска преди всичко едно облекчение, което да даде възможностъ на нашето държавно съкровище да посрѣща каквото може, нашата държава да се успокои, народното стопанство да се засили. Защото, докогато съществуватъ тия формални задължения, каквито сж непоносими, не може, г. г. народни представители, да се предполага, че ще настѣпи единъ моментъ, въ който ще може да се работи разумно, ободрително за стопанския напредѣкъ.

Съ тия нѣколко думи азъ привършвамъ по онова, което смѣтахъ за много важно, по мое разбиране, въ момента, когато предстои на българското правителство отново конкретно да занимава съ тоя въпросъ нашитѣ кредитори.

Председателствуващъ Н. Захариевъ: Има думата г. министър-председателъ.

Министър-председателъ Н. Мушановъ: Г. г. народни представители! Азъ не бѣхъ тукъ да чужа речта на уважаемитѣ г. Пастуховъ и г. Ляпчевъ, но схващамъ последната мисль на г. Ляпчевъ. Азъ имамъ случай да излагамъ, мисля, на 3—4 пѣти досега положението на нашитѣ дългове спрямо чужбина и отношенията ни съ портъоритѣ. Въ сегашния моментъ, г-да, ние се намираме въ тая фаза: следъ препорѣжитѣ, които се дадоха отъ Финансовия комитетъ, ние трѣбва да влѣземъ въ непосредствени преговори съ портъоритѣ по двоемнитѣ и следвоеннитѣ заеми, за да получимъ ония облекчения, които сме искали още миналата година. Както знаете, ние сме искали да плащаме по довоеннитѣ заеми въ французки франкове само

20%, а по следвоеннитѣ заеми — намаление на лихвата отъ 7 на 3.75%. Тия преговори предстоятъ. Нашата делегация, която сега е тамъ, специално г. Стояновъ е натоваренъ, минавайки презъ Парижъ и Лондонъ, да се срещне съ портъоритѣ, за да може да се изпълнятъ препорѣжитѣ на Обществото на народитѣ, което иска да почнемъ непосредствени, прѣки преговори съ портъоритѣ. Тия преговори сж въ връзка съ вписването въ нашия бюджетъ на сумата 540 милиона лева, равна на нетрансфериранитѣ левове — 75%, следъ ония 25%, които сж вписани въ сегашния бюджетъ.

Въ това отношение нека ви кажа още едно: правителството е решило да впише въ бюджета само 25% отъ нашитѣ задължения, като по въпроса за трансфера на тая сума въ чужда валута сме въ преговори, тѣй като искаме да ни намалятъ плащанията, защото българската държава при днешното състояние не може да прехвърли тая сума въ чужда валута. Повтарямъ, и по тоя въпросъ сме въ преговори.

Колкото до въпроса за вписването на сумата 540 милиона лева въ разходния бюджетъ, ние сме решили тоя въпросъ, тая сума да не се вписва въ разходния бюджетъ, като предвиждаме една забележка, че тая сума ще остане къмъ ония суми, които сж останали отъ 1 априлъ м. г. и които суми сж предметъ на преговоритѣ, които ще има да водимъ съ портъоритѣ. Тѣхната сѣдба ще зависи отъ окончателната спогодба, която ще установимъ съ портъоритѣ.

Въ туй отношение кредиторитѣ ни не сж съгласни — нека кажемъ това. Вчера и оня день имаме отъ тѣхъ протести, че ние трѣбва да впишемъ цѣлата сума 540 милиона лева въ разходния бюджетъ и, следователно, сж тая сума да покажемъ дефицитъ въ бюджета си. Ние се стремимъ да ги убедимъ, че щомъ като тѣ признаватъ, че тая сума трѣбва да бѣде показана въ дефицитъ на бюджета, нѣма защо да се вписва вътре, толкова повече, че сами тѣ сж убедени, какво приходитѣ, които предвиждаме — 5.140.000.000 л. — не могатъ да посрещнатъ изплащането на тия суми, ако тѣ сж вписани въ бюджета. Тогава защо да ги държимъ само като фикция, да показваме на свѣта, че имаме бюджетъ още въ началото съставенъ съ дефицитъ отъ 450 милиона лева? Тѣй стои положението, и азъ се ползувамъ отъ случая да ви го кажа.

К. Пастуховъ (с. д.): Тѣй бѣше и когато ни правѣхте изявления преди единъ месецъ. Нѣма ли напреднало нѣщо?

Министър-председателъ Н. Мушановъ: Нѣма, въ смисълъ такъвъ, че портъоритѣ поддържатъ винаги, че тая сума пакъ трѣбва да я впишемъ, макаръ и въ дефицитъ. Но преди нѣколко дни азъ съобщихъ на г. Стояновъ: ще съобщите на нашитѣ кредитори, че ние това нѣма да направимъ, защото не виждаме целъта, за да го направимъ. Още повече, че въ една бележка ние казваме: този бонъ, който се даваше на комисаря, ще го дадемъ пакъ и, когато ликвидираме окончателно, ще се реши сѣдбата на всички — и на нетрансфериранитѣ суми отъ априлъ миналата година. Тѣй е поставенъ въпросътъ. И азъ, ще ви моля въ тая смисълъ да гласувате бюджета. Надѣваме се, г. г. народни представители, че даже представителитѣ на носителитѣ на заемитѣ виждатъ нашата добра воля, че ние не отказваме да плащаме. Но нѣма защо формално да вписваме една сума — която не сме въ състояние да платимъ, която тѣ сами признаватъ, че не можемъ да платимъ — отъ 540 милиона лева, за която даваме бонъ и сѣдбата на която оставаме да се реши при окончателното уреждане на спора.

По тоя въпросъ, следователно, нека заключа. Ние поддържаме и днесъ, както сме поддържали въ разстояние на една година, че, преди да дойдемъ до окончателното уреждане на въпроситѣ за отлагането на плащания и пр., ние трѣбва да разрешимъ въпроса за намалението на нашитѣ задължения, тѣй като въ днешнитѣ моменти ние не сме при онова положение, когато се контрактираха заемитѣ. За довоеннитѣ заеми ние имаме юридическа основа — спогодба отъ 1926 г., § 8. За следвоеннитѣ заеми имаме измѣнена стопанска конюнктура — въпросъ, който се подлага на разрешение и сега на стопанската конференция въ Лондонъ. Смѣтамъ, че сме въ добъръ пѣтъ. Виждамъ, че и г. Ляпчевъ поддържа сжщото. Ималъ съмъ случай и на друго мѣсто да ви излагамъ положението, че въобще не отъ капризъ, а отъ самия фактъ на нашето положение, въ което се намираме, не сме въ положение да изплатимъ задълженията си тѣй, както ги контрактирахме преди 10—20 години. Това положение не е само българско, то е

и на другитѣ. Обаче ние, българитѣ, сме въ още по-влошено положение, за да не можемъ да платимъ тия задължения.

Тѣзи думи искахъ да кажа следъ речта на г. Ляпчевъ. Азъ смѣтамъ, че въ туй отношение не може да се намѣри разногласие, защото смѣтамъ, че действуваме въ интереса както на българската държава, тъй — азъ ще потвърдя мисълта на г. Ляпчевъ — и въ интереса на самитѣ кредитори, които ще бждатъ толкова по-добре, колкото по-добре разбератъ положението на своитѣ длъжности.

Председателстващъ Н. Захариевъ: Има думата г. министърътъ на финанситѣ.

Министъръ С. Стефановъ: Г. г. народни представители! Азъ не бихъ взелъ думата следъ ония обяснения, които министъръ-председателътъ даде, ако не бѣха ми отправени въпроситѣ отъ г. Пастуховъ, по които считамъ за нужно да дамъ нѣкои по-подробни обяснения, за да се изясни едно решение вече на правителството, което се изразява и въ самия законопроектъ, така както е внесенъ на разглеждане.

Правителството, опирайки се на единното мнение на цѣлокупния Парламентъ по отношение на тѣзи въпроси, което въ всѣки случай, когато тоя въпросъ е билъ слаганъ тукъ, се е подчертавало, върви съ едно неуклонно постоянство, въ пътъ именно на едно искане да намѣри разрешение за намалението на нашитѣ външни задължения. Известно ви е, че, по отношение на трансфера, отъ гледище на девизни затруднения, се направи много нѣщо. И туй, до което се е стигнало до днесъ — 25%, и то не е едно окончателно задължение. Има резерва тоя размѣръ да бжде изпълняванъ, доколкото девизнитѣ възможности позволяватъ и то докогато ще имаме среща за ново съглашение.

Правителството за себе си е решило въпроса, като счита, че при последното пребиваване въ Женева то вече успѣ за последенъ път да убеди Финансовия комитетъ въ това, че днешната конюнктура и утрешнитѣ перспективи потвърждаватъ напълно нашето становище, че външнитѣ задължения на България по никой начинъ не могатъ да бждатъ издржани до край въ сегашнитѣ имъ размѣри. И още при първата среща, въ първия день, когато се отказваха всички тия преценки на правителството, ние формулирахме нашитѣ искания, които продължаваме да дрепотоваряме при всѣки случай. Г. министъръ-председателътъ ви каза кои сѣ тия искания. Тѣ сѣ: ревизия на предвоеннитѣ заеми, по силата на чл. 8 отъ съглашението отъ 1926 г., върху една база, която ви се каза; намаление на следвоеннитѣ заеми, макаръ и да нѣмаме никакво юридическо основание за това, но по силата на онѣзи обстоятелства, които ние изтъкваме, въ смисълъ намаление на лихвата въ размѣръ 50% отъ договорната, което пъкъ косвено значи намаление на размѣра на задълженията. Обаче въпрѣки настойчивостта, съ която ние поддържаме нашитѣ искания, въпросътъ не може да бжде разрешенъ така леко, защото не зависи само отъ волята и отъ възможноститѣ на българското правителство. При все това, ние следваме тоя пътъ съ неуклонно постоянство.

Известно ви е, че въ предпоследната среща съ представителитѣ на предвоеннитѣ заеми се подписа протоколъ и се опредѣли датата 4 мартъ т. г. за окончателно третиране по ревизията. Това е първата официална стѣпка, която се направи, да се признае вече по начало отъ портъоритѣ, че ще става ревизия. За тая целъ именно се назнача среща.

К. Пастуховъ (с. д): Сега сме 17 юний.

Министъръ С. Стефановъ: Вѣрно, г. Пастуховъ. — Когато наближи 4 мартъ, излѣзе на сцената свѣтовната конференция въ Лондонъ. Портъоритѣ поискаха да се отложи тая среща, докогато се узнаели решенията на тая свѣтовна конференция — единъ претекстъ, който ние сме безсилни да отклонимъ; едно положение, което не сме въ състояние да измѣнимъ, колкото и да бѣхме настойчиви въ нашето искане да се състои срещата. Малко по-късно ние поискахме наново да се състои срещата, въ която да се пристѣпи къмъ окончателното уреждане на тоя въпросъ, понеже все още не бѣ известно точно кога ще се състои Лондонската конференция. Но наближи датата 12 юний и ни се отговори отъ портъоритѣ, че тѣ сѣ решителни противници на едно събиране преди конференцията. Презъ м. априль, когато бѣхме въ Женева, поиска се да се отклони тоя въпросъ подъ сѣщия претекстъ, обаче вие виждате, че при конкретнитѣ указания и препорѣки,

дадени отъ Финансовия комитетъ, ние получихме облекченията, които сѣ вписани тукъ, а именно даде ни се разрешение да издадемъ данѣчни бонове за 500 милиона лева, за да улеснимъ плащанията ни. Значи, имаме едно фактическо решение по отношение на положението, което поддържахме — че платежоспособността на България е намалѣла; че тя не може да плаща външнитѣ си задължения въ сегашнитѣ имъ размѣри, и че, вследствие на това, нашето вътрешно положение се затруднява, въ смисълъ, че ние не можемъ да поддържаме правилно живота на българската държава.

Това е все крачка напредъ. И азъ считамъ, че тя е направена много бърже, защото, както ви е известно, не е тъй далечъ времето, когато се тури началото на тия преговори. И сега, въпрѣки некатегоричната препорѣка въ протокола на Финансовия комитетъ по отношение на въпроса, който ние сложихме по категориченъ начинъ, за невписването пълния размѣръ на сумата въ бюджета, ние искахме да бждемъ коректни и изпратихме нашитѣ делегати. Азъ не можехъ да отсъствувамъ отъ Камарата, не можеше да отсъствува и г. министъръ-председателътъ. Натоварихме нашия пълномощенъ министъръ въ Парижъ г. Батоловъ и г. Стояновъ да се срещнатъ съ портъоритѣ, за да изпълнимъ едно поето задължение, че преди да гласуваме бюджета, ние ще се срещнемъ съ представителитѣ на портъоритѣ. Тая коректностъ ние изпълнихме. Ние получихме вече известие отъ Парижъ, че представителитѣ на портъоритѣ не могли да разглеждатъ този въпросъ, понеже не били въ пълния си съставъ — нѣкои отъ тѣхъ отсъствували. По настояването на нашитѣ делегати тая среща се състоя и имаме вече тѣхния отговоръ, че тѣ не сѣ съгласни съ това наше решение да не се вписва въ бюджета пълната сума на нашитѣ външни задължения.

Веднага следъ туй ние натоварихме сѣщия нашъ делегатъ, Никола Стояновъ, заедно съ нашия пълномощенъ министъръ въ Лондонъ да се срещнатъ съ английскитѣ представители на портъоритѣ — вчера и днесъ сѣ на среща — за да можемъ, докато се гласува бюджетътъ, да получимъ и отъ тамъ отговоръ. Отъ тамъ още отговоръ нѣмаме. Смѣтаме, че отговорътъ ще бжде сѣщиятъ, какъвто е отъ Парижъ. Обаче правителството си настоява на своето решение, тъй както имаме случая да чуе това решение по-рано отъ устата на г. министъръ-председателя, и ние вписваме само единъ времененъ кредитъ. Азъ тукъ трѣбва да коригирамъ г. министъръ-председателя, че ние не казваме, че се предвижда само 25%, както той преди малко се изрази, а даваме следната редакция на новия чл. 84 отъ закона за бюджета по отношение размѣра на кредититѣ, който вписваме въ бюджета: „Кредититѣ, предвидени въ бюджета на държавнитѣ дългове за разходитѣ по службата на външнитѣ държавни дългове, сѣ въ единъ времененъ размѣръ, докато той бжде установенъ следъ сключването на окончателната спогодба съ портъоритѣ“.

Г. г. народни представители! Азъ мисля, че тази стѣпка, която се прави отъ българското правителство съ невписването на пълния размѣръ на задължението, има голѣмо значение, както и самъ уважаемиятъ г. Пастуховъ призна.

К. Пастуховъ (с. д): Има, азъ поддържамъ.

Министъръ С. Стефановъ: И азъ считамъ, че цѣлиятъ Парламентъ ще бжде съгласенъ съ това и ще одобри това решение на правителството. Ние предварително не можехме да не знаемъ, че нѣма да получимъ така леко едно одобрение, обаче ние останахме вѣрни на онова решение, което взехме, и днесъ вече вие виждате, че ние го изпълняваме.

По-нататъкъ ние искаме да останемъ конкретни и къмъ други две задължения, които поехме — нѣмамъ наръчка протокола, но текста го помня добре — при тази стѣпка, която намъ се направи съ улесняването ни съ съкровищнитѣ бонове и при това наше решение да не вписваме пълнитѣ външни задължения. Едното задължение е, че за изплащането заплатитѣ на администрацията се дава една преференция предъ всички други държавни разходи. Затова ние предвиждаме въ закона за бюджета следния новъ чл. 83: „Изплащането на текущитѣ заплати и пенсии, начинающа отъ 1 юлий 1933 г., ще става по една предпочитателна система предъ всички други държавни разходи, за прилагането на която ще се изработи отъ министъра на финанситѣ специална наредба, утвърдена отъ Министерския съветъ“. Второ задължение, което изпълняваме съ чл. 82 отъ закона за бюджета, е да се създаде фондъ — амортизационна каса — който ще се образува отъ постъпленията отъ недобори отъ сключени бюджети, отъ 2%

от месечните брутни приходи на държавата, за да могат постепенно да се изплатят неизплатените заплати и пенсии.

Така стои, г. г. народни представители, въпросът, който г. Пастухов ми слага. И азъ считамъ, че тѣзи малки обяснения, които ви давамъ въ този моментъ, когато вие ще гласувате бюджета за държавните дългове, трѣбва да ви задоволятъ, защото тѣ отговарятъ напълно на истината. Отъ друга страна, азъ считамъ, че е направено предостатъчно и повече отъ това, което е имало възможност да се направи. Най-сетне съ тия решения, съ туй, което ви се прочете, ви се даватъ доказателства, че се следва оня път, който не веднѣжъ тукъ вече е деклариранъ както отъ г. министър-председателя, така и отъ моя страна отъ името на българското правителство.

Искането на портъоритъ да отложимъ нашата среща следъ Лондонската конференция е едно искане много уважително и ние не можемъ да реагираме срещу него и да бъдемъ настойчиви непремѣнно срещата за окончателното разрешение на нашите спорове да стане преди конференцията. Ние вече сме се съгласили съ тѣхъ и тѣ съ дали своето съгласие — вчера или оня денъ, не помня точно, се получи телеграмата, че следъ приключване на генералните дебати на Лондонската конференция — което ще стане днесъ или утре, ако не сѣ и вече привършени — къмъ края на юний, когато и ние ще приключимъ работата на Народното събрание, ще имаме среща въ Парижъ или Лондонъ, за да пристѣпимъ къмъ разглеждането на този въпросъ, за който, както преди малко ви казахъ, има подписанъ протоколъ, че по начало ние сме се съгласили съ тѣхъ да пристѣпимъ къмъ ревизия на размѣра на нашите задължения. Ония господа, които сѣ имали честта да присѣтствуватъ въ комисията по Външното министерство, сѣ прочели отъ този протоколъ евентуално и точките, въ които се казва, че се иска намаление размѣра на нашите задължения. Ако се постигне една спогодба за единъ времененъ мораториумъ, тя ще се отнася и за трансфера, предъ видъ на девизните затруднения, които имаме. Защото много права бѣше бележката на г. Ляпчевъ, че стопанскиятъ животъ се сковава съ валутни ограничения, а неговите нужди стоятъ надъ всичко друго. Ние трѣбва да направимъ всичко, за да облекчимъ стопанския животъ, отдето чакаме приходи за бюджета и разрешение на всички въпроси, които сѣ свързани съ бюджета и съ различните закони, които гласуваме.

При тия обяснения, г. г. народни представители, азъ считамъ, че въпросътъ ви става ясенъ. Моля да приемете бюджета на държавните дългове и да сметете, че правителството е направило всичко, каквото е възможно, по отношение на въпроса, който повдига уважаемиятъ г. Пастуховъ.

К. Пастуховъ (с. д): Не ми отговорихте на въпроса за осигурителните фондове.

Министъръ С. Стефановъ: Г. г. народни представители! Между другото г. Пастуховъ задава и следния въпросъ: защо държавата, която е взела заемъ отъ осигурителните фондове, въ бюджета не вписва достатъчно кредити за тѣхното уреждане? Тоя въпросъ той го поставя въ връзка съ предназначението, което иматъ тия фондове.

Азъ мисля, че преди да дадемъ отговоръ на този въпросъ, ясно е за васъ какъвъ ще бѣде той. Ако досега държавата систематически е вземала отъ тия фондове суми подъ формата на разни заеми, за да ги употребява за други цели, днесъ поне това е спрѣно, отъ тия фондове вече не се взема абсолютно нищо. Но да се впише сега кредитъ за погасяването на тия заеми, това е невъзможно.

К. Пастуховъ (с. д): Кое то има да дава държавата, не го вписва, не фигурира, ...

Министъръ С. Стефановъ: Г. Пастуховъ! Това сѣ задължения, направени въ редица години. Ще се съгласите, че най-малко при днешното стѣснено положение бихме могли да предвидимъ въ бюджета по-големи суми за връщане на тия заеми.

К. Пастуховъ (с. д): Годишните редовни вноски сѣ изядени.

Министъръ С. Стефановъ: Тия сѣ моите обяснения.

К. Пастуховъ (с. д): Значи, изядени сѣ. Това е то. Затова трѣбва да фигурира въ бюджета на държавните дългове кредитъ за връщането на взетите суми.

Министъръ С. Стефановъ: Азъ смѣтамъ, че въпросътъ е много ясенъ и нѣма защо да ви давамъ повече обяснения по него. Азъ само ви казвамъ, че днесъ е по-оправдано, отколкото въ миналото, неписването въ бюджета на суми за погасяване на тия заеми, предвидъ на изключителното положение, въ което се намираме.

К. Пастуховъ (с. д): Г. министре! Спрямо една класа, каквато е работническата, така жестоко и несправедливо да се постѣпва — какво впечатление прави това?

Министъръ С. Стефановъ: Ще ви кажа.

К. Пастуховъ (с. д): На всичко друго съответно намалявате, а тукъ чисто и просто има изсяждане. Никѣде не фигурира, че се връща взетото Работническото само се залѣгва и после говоримъ за обществена солидарност и уважение къмъ държавата, когато работническата класа вижда, че все за нея нѣма, а за други се предвижда. Тия заеми трѣбва да се върнатъ.

Министъръ С. Стефановъ: Г. г. народни представители! За да отговоря на тая бележка на г. Пастуховъ — като заявявамъ, че съмъ напълно съгласенъ съ нея — ще направя следната декларация. Въ бюджетопоекта на фондовете, който вече мина презъ Министерския съветъ и който утре-другиденъ ще мине презъ бюджетарната комисия, специално въ бюджетопоекта на фонда „Обществени осигуровки“, схващайки положението така, както г. Пастуховъ ни казва — че трѣбва да отдадемъ поне елементарно внимание къмъ работническата класа — предвиждаме известни суми за тия цели, за които е създаденъ фондътъ „Обществени осигуровки“. Въпросътъ за заемите отъ фонда „Обществени осигуровки“ се повдига въ бюджетарната комисия единъ-два пѣти.

К. Пастуховъ (с. д): Извинете, че Ви пресичамъ, но, доколкото зная, кредитътъ за безработните отъ 7 милиона лева е намаленъ на 2 милиона лева, а за заемите нищо не се предвижда. Така че всичко пакъ си остава само думи, думи и думи. Това не е лична кауза, не е партийна кауза. Азъ мисля, че имамъ право да говоря, както всѣки народенъ представител, отъ името на една голяма частъ отъ българския народъ, която не бива да бѣде отъ втори разредъ въ нашата страна и да се мисли, че държавата за едни е майка, а за други мащеха, и да изяде систематично фондовете, предназначени за работническото.

Министъръ С. Стефановъ: Г. г. народни представители! Трѣбва да кажа, че бюджетопоектътъ за обществените осигуровки, така, както бѣ приготвенъ отъ службата, претърпѣ основно изменение въ Министерския съветъ. Бюджетопоектътъ и сега се работи отъ мене и отъ министра на търговията и въроятно до утре ще получи своята окончателна редакция. Въ него се предвижда увеличение именно на този кредитъ, за който става дума — за подпомагане безработните — и се предвиждатъ 12 милиона лева за построяване на здравни и лѣчебни станции въ 6 града, въ които има най-много работничество. Тия градове сѣ: Хасково, Пловдивъ, Габрово, Сливенъ, Русе и София, където най-много е развита индустрията. Туряме началото на една грижа за работническото, за което всички сме съгласни, че трѣбва, въпрѣки стѣсненото положение днесъ, да се полагатъ грижи. Това е една необходимостъ, която трѣбва да бѣде непремѣнно удовлетворена, безъ да изтъквамъ всички други необходими, които се изтъкнаха онзи денъ въ бюджетарната комисия, когато се разглеждаше бюджетътъ на Дирекцията на народното здраве.

К. Пастуховъ (с. д): За безработните държавата дължи 50 милиона лева.

Министъръ С. Стефановъ: Въ такова положение, г. г. народни представители, се намира въпросътъ, който повдигна г. Пастуховъ.

Другите съществени измѣнения въ закона за бюджета, г. г. народни представители, освенъ чл. чл. 82, 83 и 84, които сѣ въ връзка съ Женевския протоколъ, сѣ следните.

Прави се едно нововъведение съ чл. 94, въ смисълъ, предварителниятъ контролъ на министра на финансите да се разпростре върху всички държавни, автономни и обществени учреждения — да не е така, както бѣше досега. Това е въ съгласие и съ онова задължение, което ние сме поели съ нашата програма, която е докладвана въ

Женева и утвърдена. Съгласно чл. 35 се въвежда единъ пъленъ контролъ върху всички ония учреждения, въ които досега нѣмаше такъвъ контролъ. Сега ще съществува единъ предварителенъ контролъ на приходитѣ, а нѣма да става както досега само едно обикновено отчитане предъ смѣтнитѣ палати. Когато е станало измѣнението на закона за смѣтнитѣ палати се е дала една по-голяма свобода при изразходването на общитѣ кредити — за външни разходи, за надничари и пр. За да се тури единъ по-добъръ редъ на всички тия разходи и да може да се упражнява единъ по-ефикасенъ контролъ, създаде се тоя предварителенъ контролъ.

Р. Маджаровъ (д. ср.): Това можете да го постигнете и съгласно чл. 24 отъ закона за бюджета, отчетността и предприятията.

Министъръ С. Стефановъ: Г. Рашко Маджаровъ! Това го нѣма въ закона за бюджета и отчетността, защото, когато въ 1925 г. се измѣни законътъ за смѣтнитѣ палати, сѫ били дадени права на второстепеннитѣ распоредители въ разнитѣ министерства и въ ония учреждения, където по бюджета нѣма бюджетоконтролни органи. Контролъ върху разходите не се е упражнявалъ, предварителенъ контролъ за ангажиране на кредити не е ставалъ отъ министра на финанситѣ, а е ставало едно отчитане въ края на годината предъ смѣтнитѣ палати. Това отчитане, така, както е ставало, не е предварителенъ контролъ, а е една проверка, доколко полученитѣ суми сѫ изразходвани, доколко за тѣхъ има редовни документи и дали разходванитѣ кредити сѫ отишли по прѣкото си назначение или една голяма частъ отъ тѣхъ се е отклонила. Тогава такъвъ контролъ не е имало, сега се установява.

Прави се сѫщо, г. г. народни представители, едно специално ограничение съгласно чл. 56, каквото досега нѣмаше, специално за разходите на всички учреждения за доплата на предмети отъ чуждестраненъ произходъ. По силата на ограничителния режимъ, установенъ отъ Народната банка, не могатъ да ставатъ никакви големи задължения къмъ странство, обаче много учреждения прибѣгватъ до една иначе благоприятна формула — че задълженията за тия предмети отъ външенъ произходъ сѫ въ лева. Народната банка, обаче, следъ това има много неприятности и ставатъ заобикаляния. Често пѣти тия задължения се уреждатъ по силата на вътрешнитѣ режими на странитѣ-кредитори, които блокиратъ нашитѣ вземания и ги прихващатъ срещу тѣхни вземания. Съгласно чл. 56, старъ 54, се правятъ тѣзи ограничения, като се предвижда, че „Министерствата, държавнитѣ, изборнитѣ, автономнитѣ и други обществени учреждения и институти не могатъ да предприематъ, ангажиратъ и оформяватъ доставки или покупки, извършвани отъ мѣстния пазаръ, но отъ чуждъ произходъ, по-големи отъ 100.000 л.“ — въ проекта бѣше 50.000 л., увеличихме го на 100.000 л. — „безъ предварителното съгласие на министра на финанситѣ“, безразлично дали въ лева или девизи имъ се предлагатъ.

Новиятъ членъ 94, който урежда този предварителенъ контролъ върху разходите на всички учреждения, има следната редакция: (Чете) „Предварителниятъ контролъ върху разходите на държавнитѣ автономни учреждения, изключая Българската народна, Земледѣлска и Централна кооперативна банки и на градскитѣ общини, принадлежащи на министра на финанситѣ“, и т. н. При упражняването на този контролъ бюджетоконтролнитѣ органи съпровождатъ отъ предписанията на закона за бюджета, отчетността и предприятията, или съгласно нарежданията на устройствениятъ за тия учреждения закони.

Правятъ се сѫщо по-нататѣкъ, г. г. народни представители, нѣкои малки корекции въ законитѣ отъ фискаленъ характеръ, които корекции времето налага или се налагатъ поради случайности, които изпъкватъ. Колкото и да се мислеха тия корекции да бѣдатъ ограничени, всѣтаки тукъ и тамъ, въ незначителни размѣри, тѣ се направиха, предъ видъ на повелителната нужда, че и най-малкитѣ приходи не трѣбва да бѣдатъ изпускани въ този периодъ отъ време до есенната сесия на Народното събрание, когато ще се коригиратъ всичкитѣ тѣзи закони.

Въ забележката къмъ чл. 1, перото отъ 65 милиона лева, което покрива разходите за всички ония служби, които се поематъ отъ закрититѣ окръжни съвети, се увеличава отъ 65 милиона лева на 81 милиона лева и нѣщо. Азъ въ комисията имахъ случаи, г. г. народни представители, да обясня, че това увеличение става вследствие една друга бележка, която ще усили приходитѣ. Като приемаме, че досегашнитѣ приходи отъ окръжнитѣ върхнини, при днешнитѣ стопански перспективи, ще бѣдатъ много намалени, ние ги допълваме съ приходитѣ

2% отъ общинитѣ, въ които ще бѣдатъ санитарнитѣ участъци, и съ 1% отъ общинитѣ, които влизатъ въ санитарнитѣ участъци. Изчисленията за постѣпленията отъ тия проценти отъ общинитѣ ни показватъ, че ще имаме къмъ 14—15 милиона лева. По този начинъ това намаление на приходитѣ поради промѣнената стопанска конюнктура ще се компенсира и ще можемъ да посрещнемъ както поетитѣ разходи, вследствие закриването на окръжнитѣ съвети, така и ангажмента, който се пое: да станатъ държавни всички участъкови лѣкари по селата.

Други съществени измѣнения, г. г. народни представители, въ законопроекта за бюджета на държавата нѣма.

Следъ тия обяснения азъ ви моля, да пристѣпите къмъ неговото гласуване.

Председателствуващъ Н. Захариевъ: Който приема заглавието на глава I, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ С. Йовевъ (д): (Чете § 1 — вж. прил. Т. I, № 75)
Безъ измѣнение.

Председателствуващъ Н. Захариевъ: Събранието приема.

Докладчикъ С. Йовевъ (д): (Чете § 2 — вж. прил. Т. I, № 75)
Безъ измѣнение.

Председателствуващъ Н. Захариевъ: Събранието приема.

Докладчикъ С. Йовевъ (д): (Чете § 3 — вж. прил. Т. I, № 75)
Безъ измѣнение.

Председателствуващъ Н. Захариевъ: Събранието приема.

Докладчикъ С. Йовевъ (д): (Чете § 4 — вж. прил. Т. I, № 75)
Безъ измѣнение.

Председателствуващъ Н. Захариевъ: Събранието приема.

Докладчикъ С. Йовевъ (д): (Чете § 5 — вж. прил. Т. I, № 75)
Безъ измѣнение.

Председателствуващъ Н. Захариевъ: Събранието приема.

Докладчикъ С. Йовевъ (д): (Чете § 6 — вж. прил. Т. I, № 75)
Безъ измѣнение.

Председателствуващъ Н. Захариевъ: Събранието приема.

Докладчикъ С. Йовевъ (д): (Чете § 7 — вж. прил. Т. I, № 75)
Безъ измѣнение.

Председателствуващъ Н. Захариевъ: Събранието приема.

Докладчикъ С. Йовевъ (д): (Чете § 8 — вж. прил. Т. I, № 75)
Безъ измѣнение.

Председателствуващъ Н. Захариевъ: Събранието приема.

Докладчикъ С. Йовевъ (д): (Чете § 9 — вж. прил. Т. I, № 75)
Безъ измѣнение.

Председателствуващъ Н. Захариевъ: Събранието приема.

Докладчикъ С. Йовевъ (д): (Чете § 10 — вж. прил. Т. I, № 75)
Безъ измѣнение.

Председателствуващъ Н. Захариевъ: Събранието приема.

Докладчикъ С. Йовевъ (д): (Чете § 11 — вж. прил. Т. I, № 75)
Безъ измѣнение.

Председателствуващъ Н. Захариевъ: Събранието приема.

Докладчикъ С. Йовевъ (д): (Чете § 12 — вж. прил. Т. I, № 75)
Безъ измѣнение.

Председателствуващъ Н. Захариевъ: Събранието приема.

Докладчикъ С. Йовевъ (д): (Чете § 13 — вж. прил. Т. I, № 75)
Безъ измѣнение.

Председателствуващъ Н. Захариевъ: Събранието приема.

Докладчикъ С. Йовевъ (д): (Чете § 14 — вж. прил. Т. I, № 75)
Безъ измѣнение.

Председателствуващъ Н. Захариевъ: Събранието приема.

Докладчикъ С. Йовевъ (д): (Чете § 15 — вж. прил. Т. I, № 75)
Безъ измѣнение.

Председателствуващъ Н. Захариевъ: Събранието приема.

Докладчикъ С. Йовевъ (д): (Чете § 16 — вж. прил. Т. I, № 75)
Безъ измѣнение.

Председателствуващъ Н. Захариевъ: Събранието приема.

Докладчикъ С. Йовевъ (д): (Чете § 17 — вж. прил. Т. I, № 75)
Безъ измѣнение.

Председателствуващъ Н. Захариевъ: Събранието приема.

Докладчикъ С. Йовевъ (д): (Чете § 18 — вж. прил. Т. I, № 75)
Безъ измѣнение.

Председателствуващъ Н. Захариевъ: Събранието приема.

Докладчикъ С. Йовевъ (д): (Чете § 19 — вж. прил. Т. I, № 75)
Безъ измѣнение.

Председателствуващъ Н. Захариевъ: Събранието приема.

Докладчикъ С. Йовевъ (д): (Чете § 20 — вж. прил. Т. I, № 75)
Безъ измѣнение.

Председателствуващъ Н. Захариевъ: Събранието приема.

Докладчикъ С. Йовевъ (д): (Чете § 21 — вж. прил. Т. I, № 75)
Безъ измѣнение.

Председателствуващъ Н. Захариевъ: Събранието приема.

Докладчикъ С. Йовевъ (д): (Чете § 22 — вж. прил. Т. I, № 75)
Безъ измѣнение.

Председателствуващъ Н. Захариевъ: Събранието приема.

Докладчикъ С. Йовевъ (д): (Чете § 23 — вж. прил. Т. I, № 75)
Комисията увеличи кредита по този параграфъ отъ 101.000.000 л. на 105.225.500 л.

Председателствуващъ Н. Захариевъ: Които приематъ § 23 тѣй, както се докладва, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ С. Йовевъ (д): (Чете § 24 — вж. прил. Т. I, № 75)
Безъ измѣнение.

Председателствуващъ Н. Захариевъ: Събранието приема.

Докладчикъ С. Йовевъ (д): (Чете § 25 — вж. прил. Т. I, № 75)
Безъ измѣнение.

Председателствуващъ Н. Захариевъ: Събранието приема.

Докладчикъ С. Йовевъ (д): (Чете § 26 — вж. прил. Т. I, № 75)
Безъ измѣнение.

Председателствуващъ Н. Захариевъ: Събранието приема.

Докладчикъ С. Йовевъ (д): (Чете § 27 — вж. прил. Т. I, № 75)
Безъ измѣнение.

Председателствуващъ Н. Захариевъ: Събранието приема.

Докладчикъ С. Йовевъ (д): (Чете § 28 — вж. прил. Т. I, № 75)
Безъ измѣнение.

Председателствуващъ Н. Захариевъ: Събранието приема.

Докладчикъ С. Йовевъ (д): (Чете § 29 — вж. прил. Т. I, № 75)
Безъ измѣнение.

Председателствуващъ Н. Захариевъ: Събранието приема.

Докладчикъ С. Йовевъ (д): (Чете § 30 — вж. прил. Т. I, № 75)
Безъ измѣнение.

Председателствуващъ Н. Захариевъ: Събранието приема. Има думата народниятъ представителъ г. Асенъ Буковъ.

А. Буковъ (з): Г. г. народни представители! Въ глава III — държавни пенсии: опълченски, поборнически, военно-инвалидни и т. н. — § 30, е предвиденъ кредитъ за ежемесечни държавни помощи на малолѣтнитъ наследници на починалитъ при атентата въ катедралата „Св. Недѣля“. Азъ смѣтамъ, че е свършено справедливо и редно следъ § 30 да се предвиди новъ § 31, съ следното съдържание: „Еднократни държавни помощи на беднитъ малолѣтни наследници на загиналитъ и безследно изчезнали въ гражданскитъ междуособици презъ периода 9 юний 1923 г.—1 януарий 1926 г., съгласно наредба, изработена отъ министра на финанситъ и одобрена отъ Министерския съветъ, на сума 5.000.000 л.“ Тукъ да се включатъ тия суми, които се намалиха отъ § 35 — 1.520.000 л., и отъ § 48 — 3.132.000 л. Азъ смѣтамъ, г-да, че е вече време тѣзи бедни малолѣтни наследници на загиналитъ презъ това време, които изнемогватъ, да се подпомогнатъ. Прави това предложение.

Председателствуващъ Н. Захариевъ: Има думата г. министърътъ на финанситъ.

Министъръ С. Стефановъ: Г. г. народни представители! Г. Буковъ ни сюрпризира съ едно предложение за помощъ въ единъ размѣръ, какъвто не виждамъ, че би могълъ да се помѣсти въ бюджетопроекта така, както той е излѣзълъ вече отъ комисията, още повече, че се касае за единъ новъ параграфъ. Нѣмамъ нищо противъ този въпросъ да бѣде обсъденъ, обаче не съмъ съгласенъ сега да се приеме предложението на г. Буковъ. Вземамъ си бележка отъ него, ще го внеса въ Министерския съветъ и само ако получа съгласието на Министерския съветъ да се даде тази помощъ и въ какъвъ размѣръ, мога да се съглася да мине при третото четене. Но сега, г-да, не мога да се съглася съ това предложение.

Г. П. Геновъ (р): При третото четене да стане.

Министъръ С. Стефановъ: Вземамъ си бележка отъ предложението на г. Буковъ, но не съмъ съгласенъ да мине сега, при второто четене.

С. Кирчевъ (з. Ст): 5 милиона лева сѣ недостатъчни.

Г. Т. Данаиловъ (д. сг): Азъ мисля, че всѣко предложение може да бѣде разгледано. Обаче при всѣко повишение на кредитъ, съгласно закона за бюджета, отчетността и предприятията, бюджетопроектътъ трѣбва да се върне въ бюджетарната комисия. Тукъ не може да се приеме.

Г. П. Геновъ (р): Нѣма увеличение на кредитъ, а само размѣстване.

А. Буковъ (з): Кредитътъ не се увеличава. Намаленията, които се направиха по двата параграфа, вмѣсто да отиватъ за лихви и погашения за задълженията къмъ Земледѣлската и къмъ Народната банки, да минатъ въ този новъ § 31.

Г. Т. Данаиловъ (д. сг): Това е една нова форма на увеличение.

Министъръ С. Стефановъ: Азъ разбирамъ обясненията на г. Буковъ, но ние имаме бюджетопроектъ вече излѣзълъ

отъ комисията съ превърляне на тия суми къмъ § 23 за увеличение на кредита за лихви отъ 101.000.000 лева на 105.225.500 л. Следователно, трѣбва да правимъ едно основно измѣнение на бюджетопроекта. Ето защо азъ не мога да се съглася да приема предложението на г. Буковъ, безъ да сезирамъ Министерския съветъ съ него, и да остане да mine при третото четене.

В. Коевски (нац. л): Ако се съгласи Министерскиятъ съветъ, може ли да mine на трето четене?

Министъръ С. Стефановъ: Ангажментъ не мога да поема.

Г. П. Геновъ (р): Формално може.

Министъръ С. Стефановъ: Азъ правя резерви за разѣра. Ще се помѣчимъ да намѣримъ една форма.

Н. Стамболиевъ (з): Това предложение ще се подпише отъ 10 души и ще mine при третото четене.

М. Дилановъ (з): Г. министре! Още Александъръ Цанковъ и Андрей Ляпчевъ бѣха се съгласили.

Министъръ С. Стефановъ: Съгласете се, че така веднага да ме поставяте предъ едно такова предложение, не може.

А. Буковъ (з): Г. министре! Поемате ли ангажментъ?

Министъръ С. Стефановъ: Г. Буковъ! Следъ като имаме излѣзълъ единъ бюджетопроектъ отъ бюджетарната комисия, който се поднася вече на Камарата . . .

А. Буковъ (з): До третото четене декларирайте ли, че ще занимаете Министерския съветъ съ предложението ми?

Министъръ С. Стефановъ: Вземамъ си бележка и още днесъ или утре ще го внеса въ Министерския съветъ.

А. Буковъ (з): При тази декларация на г. министра на финанситъ оттеглямъ предложението си и ще го направя на трето четене.

Председателствуващъ Н. Захариевъ: При тази декларация на г. министра на финанситъ г. Буковъ си оттегля предложението.

Докладчикъ С. Йовевъ (д): (Чете § 31 — вж. прил. Т. I, № 75)
Безъ измѣнение.

Председателствуващъ Н. Захариевъ: Събранието приема.

Докладчикъ С. Йовевъ (д): (Чете § 32 — вж. прил. Т. I, № 75)
Безъ измѣнение.

Председателствуващъ Н. Захариевъ: Събранието приема.

Докладчикъ С. Йовевъ (д): (Чете § 33 — вж. прил. Т. I, № 75)
Безъ измѣнение.

Председателствуващъ Н. Захариевъ: Събранието приема.

Докладчикъ С. Йовевъ (д): (Чете § 34 — вж. прил. Т. I, № 75)
Безъ измѣнение.

Председателствуващъ Н. Захариевъ: Събранието приема.

Докладчикъ С. Йовевъ (д): (Чете § 35 — вж. прил. Т. I, № 75)
Кредитътъ по този параграфъ отъ 11.520.000 л. се намалява на 10.000.000 л.

Председателствуващъ Н. Захариевъ: Има думата народниятъ представител г. Георги Геновъ.

Г. П. Геновъ (р): Г. г. народни предствители! По разходването на кредита по този § 35 — сумата по който се намалява съ 1 милионъ лева и нѣщо — ще трѣбва да се установи единъ контролъ по-другъ отъ онзи, който е предвиденъ. Предвидена е една комисия, която разходва сумитъ. Азъ мисля, че тази комисия трѣбва да бѣде замѣстена съ единъ държавенъ контролъ.

Г. Т. Данаиловъ (д. сг): И азъ предлагамъ същото.

Г. П. Геновъ (р): Това сѣ 10 милиона лева, които не могатъ да се разходватъ безконтролно, както бѣше досега. Трѣбва да се упомене въ параграфа, че сумата ще се изразходва подъ държавенъ контролъ — каквото предложение прави и г. Данаиловъ — а не безконтролно, отъ нѣкаква комисия.

Председателствуващъ Н. Захариевъ: Има думата г. министърътъ на финанситъ.

Министъръ С. Стефановъ: Г. г. народни представители! Въпросътъ, който повдига г. проф. Геновъ, се урежда съ чл. 56 отъ закона за бюджета на държавата — който преди малко прочетохъ — за общата контрола, която се разширява върху всички видове разходи.

Г. П. Геновъ (р): Да обхване и този.

Министъръ С. Стефановъ: Всичко обхваща. Нѣмамъ нищо противъ да приемемъ предложението, което прави г. Геновъ. Азъ направихъ днесъ декларация въ комисията, че ще направя анкета по този въпросъ, защото — казахъ го открито — не ми е ясенъ начинътъ на разходването на сумитъ. Съ разширението на контролата, този въпросъ ще бѣде уреденъ.

Председателствуващъ Н. Захариевъ: Които приематъ § 35 гѣй, както се докладва, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ С. Йовевъ (д): (Чете § 36 — вж. прил. Т. I, № 75)
Безъ измѣнение.

Председателствуващъ Н. Захариевъ: Събранието приема.

Докладчикъ С. Йовевъ (д): (Чете § 37 — вж. прил. Т. I, № 75)
Безъ измѣнение.

Председателствуващъ Н. Захариевъ: Събранието приема.

Докладчикъ С. Йовевъ (д): (Чете § 38 — вж. прил. Т. I, № 75)
Безъ измѣнение.

Председателствуващъ Н. Захариевъ: Събранието приема.

Докладчикъ С. Йовевъ (д): (Чете § 39 — вж. прил. Т. I, № 75)
Безъ измѣнение.

Председателствуващъ Н. Захариевъ: Събранието приема.

Докладчикъ С. Йовевъ (д): Всичко по глава IV — 323.026.000 л.

Председателствуващъ Н. Захариевъ: Събранието приема.

Докладчикъ С. Йовевъ (д): (Чете)

„Глава V

Разни.“

Председателствуващъ Н. Захариевъ: Събранието приема.

Докладчикъ С. Йовевъ (д): (Чете § 40 — вж. прил. Т. I, № 75)
Безъ измѣнение.

Председателствуващъ Н. Захариевъ: Събранието приема.

Докладчикъ С. Йовевъ (д): (Чете § 41 — вж. прил. Т. I, № 75)
Безъ измѣнение.

Председателствуващъ Н. Захариевъ: Събранието приема.

Докладчикъ С. Йовевъ (д): (Чете § 42 — вж. прил. Т. I, № 75)
Безъ измѣнение.

Председателствуващъ Н. Захариевъ: Събранието приема.

Докладчикъ С. Йовевъ (д): (Чете § 43 — вж. прил. Т. I, № 75)
Безъ измѣнение.

Председателствуващъ Н. Захариевъ: Събранието приема.

Докладчикъ С. Йовевъ (д): (Чете § 44 — вж. прил. Т. I, № 75)
Комисията измѣни този параграфъ така:
„На комисаря на О. Н.
а) За издръжка на комисариата на О. Н. . 2.025.000 л.
б) За разноси по закриване на комисар-
ството на О. Н. за настаняване на бѣжанци въ
презъ 1932/1933 ф. г. 427.000 л.

• Всичко 2.452.000 л.“

Председателствуващъ Н. Захариевъ: Събранието приема.

Докладчикъ С. Йовевъ (д): (Чете § 45 — вж. прил. Т. I, № 75)
Безъ измѣнение.

Председателствуващъ Н. Захариевъ: Събранието приема.

Докладчикъ С. Йовевъ (д): (Чете § 46 — вж. прил. Т. I, № 75)
Безъ измѣнение.

Председателствуващъ Н. Захариевъ: Събранието приема.

Докладчикъ С. Йовевъ (д): § 47 се заличва.

Председателствуващъ Н. Захариевъ: Събранието приема.

Докладчикъ С. Йовевъ (д): § 48 става § 47. (Чете го — вж. прил. Т. I, № 75)
Безъ измѣнение.

Председателствуващъ Н. Захариевъ: Събранието приема.

Докладчикъ С. Йовевъ (д): § 49 става § 48. (Чете го — вж. прил. Т. I, № 75)
Въ текста на този параграфъ думитъ „Сливенската, Борисовградската“ и думата „Любеновската“ се заличаватъ.

Председателствуващъ Н. Захариевъ: Събранието приема.

Докладчикъ С. Йовевъ (д): § 50 става § 49. (Чете го — вж. прил. Т. I, № 75)
Безъ измѣнение.

Председателствуващъ Н. Захариевъ: Събранието приема.

Докладчикъ С. Йовевъ (д): § 51 става § 50. (Чете го — вж. прил. Т. I, № 75)
Безъ измѣнение.

Председателствуващъ Н. Захариевъ: Събранието приема.

Докладчикъ С. Йовевъ (д): Всичко по глава V — 29.957.000 л.

Председателствуващъ Н. Захариевъ: Събранието приема.

Докладчикъ С. Йовевъ (Чете)

„Глава VI

Разходи за издръжка на Дирекцията на държавнитъ и на гарантиранитъ отъ държавата дългове“

Председателствуващъ Н. Захариевъ: Събранието приема.

Докладчикъ С. Йовевъ (д): § 52 става § 51. (Чете го — вж. прил. Т. I, № 75)
Безъ измѣнение.

Председателствуващъ Н. Захариевъ: Събранието приема.

Докладчикъ С. Йовевъ (д): (Чете)

„Веществени разходи“.

Председателствуващъ Н. Захариевъ: Събранието приема.

Докладчикъ С. Йовевъ (д): § 53 става § 52. (Чете го — вж. прил. Т. I, № 75)
Безъ измѣнение.

Председателствуващъ Н. Захариевъ: Събранието приема.

Докладчикъ С. Йовевъ (д): § 54 става § 53. (Чете го — вж. прил. Т. I, № 75)

Въ забележка 1 къмъ този параграфъ, накрая, следъ думата „инвалидитъ“, се прибавятъ думитъ „и опълченцитъ“.

Председателствуващъ Н. Захариевъ: Събранието приема.

Докладчикъ С. Йовевъ (д): § 55 става § 54. (Чете го — вж. прил. Т. I, № 75)
Безъ измѣнение.

Председателствуващъ Н. Захариевъ: Събранието приема.

Докладчикъ С. Йовевъ (д): § 56 става § 55. (Чете го — вж. прил. Т. I, № 75)
Безъ измѣнение.

Председателствуващъ Н. Захариевъ: Събранието приема.

Докладчикъ С. Йовевъ (д): § 57 става § 56. (Чете го — вж. прил. Т. I, № 75)
Безъ измѣнение.

Председателствуващъ Н. Захариевъ: Събранието приема.

Докладчикъ С. Йовевъ (д): § 58 става § 57. (Чете го — вж. прил. Т. I, № 75)
Безъ измѣнение.

Председателствуващъ Н. Захариевъ: Събранието приема.

Докладчикъ С. Йовевъ (д): Всичко по глава VI 16.080.558 л.

Председателствуващъ Н. Захариевъ: Събранието приема.

Докладчикъ С. Йовевъ (д): А всичко по бюджета на държавнитъ дългове 1.440.000.000 л.

Председателствуващъ Н. Захариевъ: Събранието приема.
Постъпила е интерпелация отъ горноджумайския народенъ представителъ г. Петъръ Мърмевъ до г. министъръ-председателя и г. министра на вътрешнитъ работи и народното здраве, съ следното съдържание: (Чете)

„Г. г. министри!“

„Въ последно време въ столицата на България зачестиха убийства на македонци-българи легални, които съ нищо не даватъ поводъ да се посѣга върху тѣхния животъ.“

„България, като правова държава, е длъжна и по законъ, и по конституция да запази не само живота, но и имота на своитъ подданици.“

„Престъпна ржка, обаче, е отишла много далечъ, за да виждаме всѣкидневно да падатъ по софийскитъ улици добри граждани българи, съ доказано родолюбие и заслуги къмъ държавата, безъ убийтитъ да иматъ възможностъ да бѣдатъ защитени, а убийцитъ да получатъ веднага бързо правосѣдие за тѣхнитъ престѣпления.“

„На основание горното, питамъ ви, г. министъръ-председателю и г. министре на вътрешнитъ работи, смѣтате ли, че е настѣпило крайно време да се взематъ най-енергични и най-строги мѣрки да не се повтарятъ тѣзи убийства, съ които се нанася страшенъ ударъ на македонското освободително движение, тѣй необходимо за каузата на поробенитъ българи?“

Не смѣтате ли, г. г. министри, да заловите всички тѣзи престѣпници и родоотстѣпници, като се тури веднѣжъ за винаги край на това юдино хоро?“

Тази интерпелация ще се съобрази на г. министъръ-председателя и на г. министра на вътрешнитъ работи, за да опредѣлятъ день за отговоръ.

Следва буква б отъ точка втора на дневния редъ — второ четене бюджетопроекта за приходитъ на държавата за 1933/1934 финансова година.

Министъръ С. Стефановъ: Не е готовъ.

Председателствуващъ Н. Захариевъ: Тази точка се отлага, тѣй като бюджетарната комисия не е готова.

Точка трета отъ дневния редъ — второ четене законопроекта за бюджета на държавата за 1933/1934 финансова година, също ще се отложи.

Пристѣпваме къмъ точка четвърта отъ дневния редъ — второ четене законопроекта за измѣнение и допълнение на закона за разширение на желѣзнопътната мрежа и на пристанищата.

Моля докладчика да го докладва.

Докладчикъ С. Йовевъ (д): (Чете)

„ЗАКОНЪ“)

за измѣнение и допълнение на закона за разширение на ж. п. мрежа и пристанищата.“

Председателстващъ Н. Захариевъ: Които приематъ заглавието на законопроекта тъй, както се прочете, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ С. Йовевъ (д): (Чете)

„§ 1. Чл. 2 се измѣня както следва:

Буква „в“: Съ приходъ отъ ж. п. данѣкъ въ размѣръ, опредѣленъ съгласно § 39 отъ закона за измѣнение и допълнение на закона за данѣка върху приходитѣ.

Буква „г“ се заличава изцѣло.

Буква „д“ става „г“: Съ редовна трудова повинностъ.

Буква „е“ става „д“: Съ временна ж. п. трудова повинностъ на прѣко заинтересуванитѣ въ постройкитѣ общини.

Буква „е“ (нова): Съ приходъ отъ превърнатата въ пари временна трудова повинностъ въ прѣко заинтересуванитѣ общини.

Буква „и“: Съ приходъ отъ основенъ ж. п. данѣкъ и такъвъ върху данѣка върху общия доходъ.

Буква „к“ се заличава изцѣло.

Алинеи 13 и 14 се сливатъ и измѣняватъ така: Тѣзи приходи се внасятъ по бюджета на Главната дирекция на желѣзницитѣ и пристанищата, за да бѣдатъ употребени изключително за работитѣ по постройката на новитѣ ж. п. линии и пристанища.

Алинея 15: Приходитѣ и разходитѣ се предвиждатъ по бюджета на Главната дирекция на желѣзницитѣ и пристанищата, съгласно съ чл. 27 отъ закона за уредба и управление на б. д. ж. и пристанища, по смѣтки на присъединенитѣ къмъ редовния бюджетъ фондове „Постройка на нови желѣзници“ и „Постройка на нови пристанища“. — Въ последния присъединенъ фондъ се внася данѣкъ по чл. 2, букви „в“ и „е“, постъпилъ отъ данѣкоплати въ мѣста, отстоящи до 10 км. по въздушна линия отъ дунавски и морски пристанища. Приходътъ по чл. 2, буква „и“ се внася 80% по фондъ „Постройка на нови желѣзници“ и 20% по фондъ „Постройка на нови пристанища“.

Забележка I се измѣня така: Отъ сумитѣ по букви „ж“ и „з“ не ще се правятъ удържки за никакви фондове или за каквито и да било други цели.

Забележка 2 се заличава изцѣло.“

Комисията прие този параграфъ безъ измѣнение.

Председателстващъ Н. Захариевъ: Които приематъ § 1 тъй, както се прочете, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ С. Йовевъ (д): (Чете)

§ 2. Чл. 3 се отмѣня и се замѣства съ следнитѣ членове: Чл. 3. Общини, отстоящи отъ новостроящитѣ се ж. п. линии и пристанища на разстояние 10 км. по права въздушна линия, смѣтано отъ общинското управление до най-близкия пунктъ на трасето на линията или границата на района на пристанището, по решение на постоянния съветъ, съ заповѣдъ отъ министра на желѣзницитѣ, пошити и телеграфитѣ, се обявяватъ чрезъ „Държавен вестникъ“ за прѣко заинтересувани въ постройката на съответната ж. п. линия или пристанище.

При съставнитѣ общини, за прѣко заинтересувани се смѣтатъ само ония населени пунктове отъ общината, които отстоятъ на 10 км. отъ линията или пристанището, както това е посочено въ предшествуващата алинея.

Чл. 4. Всички жители отъ прѣко заинтересуванитѣ общини, отъ мъжки полъ, способни за работа, на възраст отъ 20 до 50 години включително, подлежатъ на временна трудова повинностъ (чл. 2, буква „д“), и то само за времето, докато трае постройката, но не за повече отъ 7 години. Временната трудова повинностъ на всички държавни и общински служители и на чуждитѣ подданици задължително се превръща въ пари, като се пресмѣта по 150 л. годишно на жителъ.

Отработилитѣ временна трудова повинностъ или заплатилитѣ такава въ пари се освобождаватъ отъ заплащане предвидения основенъ и допълнителенъ ж. п. данѣкъ въ чл. 2, буква „и“, само презъ годинитѣ, за които сѣ отработили или заплатили въ пари временна трудова повинностъ.

Отработването на временна трудова повинностъ става презъ времето, когато населението е най-свободно отъ

полска работа. Това време се опредѣля отъ съответнитѣ кметове, съвмѣстно съ секционния инженеръ.

Нежелаещитѣ да отработятъ лично временната си трудова повинностъ могатъ да сторятъ това било чрезъ замѣстници, било чрезъ откупуване.

Ако работитѣ, които има да се извършватъ за доизкарване на дадена ж. п. линия или пристанище, сѣ отъ такова естество, че не могатъ да се извършатъ съ временна трудова повинностъ, въ такъвъ случай временната трудова повинностъ за нѣкои или всички общини, по решение на висшия технически стопански съветъ при Главната дирекция на желѣзницитѣ и пристанищата, одобрено съ заповѣдъ отъ министра на желѣзницитѣ, пошити и телеграфитѣ, обявено въ „Държавен вестникъ“, се преобрѣща задължително въ пари.

Чл. 5. Освобождаватъ се отъ лична временна трудова повинностъ по постройка на желѣзницитѣ и пристанищата и отъ заплащане на основенъ данѣкъ:

а) учащитѣ се — за годината, презъ която следватъ и за годината, презъ която сѣ напустили учебнитѣ заведения. Това освобождение не се отнася до онѣзи, които сѣ на служба въ държавни, окръжни, общински и обществени учреждения;

б) лицата, които сѣ били повече отъ 6 месеци въ затвора презъ обложната година;

в) войницитѣ-доброволци отъ армията и жандармерията, и то както за времето, презъ което сѣ били на служба, така сѣщо и за годината, презъ която сѣ напустили, ако сѣ прѣслужили най-малко 6 месеци;

г) лицата, които презъ годината сѣ отбивали най-малко шестмесечна редовна трудова повинностъ;

д) инвалидитѣ съ 30% и повече изгубена работоспособностъ;

е) съвършено неработоспособнитѣ за какъвто и да е умственъ и физически трудъ, споредъ специалното разписание на болеститѣ.

Чл. 6. Ж. п. данѣкъ, съгласно чл. 2, буква „и“, се плаща въ размѣръ, както следва:

а) основенъ данѣкъ, плащанъ отъ всѣки данѣкоплатецъ на царството отъ мъжки полъ, на възраст надъ 21 година, до 50-годишна възраст включително, български или чуждъ подданикъ, въ размѣръ годишно 20 л.

Основенъ данѣкъ се плаща и отъ жители на царството отъ женски полъ, български или чужди подданици, ако сѣ били обложени съ данѣкъ общъ доходъ или данѣкъ за тѣгане.

Градскитѣ и селскитѣ общински управления приготвяватъ списъцитѣ на обложенитѣ въ общинитѣ съ основенъ ж. п. данѣкъ;

б) 10% допълнителенъ данѣкъ върху данѣка общъ доходъ.

Чл. 7. Временната трудова повинностъ се отработва:

а) за пешаци 5 дни годишно,

б) за кола и лодка 2 дена годишно и

в) за моторни кола и лодка 1 день годишно.

Временнитѣ трудоваци, колари и лодкари, отбиватъ временната си трудова повинностъ съ притежаванитѣ отъ тѣхъ превозни сръдства; ако тѣ притежаватъ повече отъ едно превозно сръдство, трудова повинностъ се отбива само съ едно отъ тѣхъ, по изборъ на техническата властъ. Техническата властъ има право, въ случай на нужда, да нареди тѣзи временни трудоваци да отбиятъ временната си трудова повинностъ като пешаци, вмѣсто съ превозни сръдства.

Чл. 8. Временна трудова повинностъ се откупува съ стойността на обложенитѣ надници, като стойността на надниците се взема за пешаци 30 л. и за колари 70 л. Лодкаритѣ се смѣтатъ колари. За моторнитѣ коли и лодки се смѣта надница 300 л.

Чл. 9. Преобрѣнатата задължително въ пари временна трудова повинностъ на пешаци, коларитѣ и лодкаритѣ се събира въ размѣръ на стойността на три надници за пешаци, пресмѣтната съгласно закона.

Чл. 10. Предвиденитѣ приходи въ чл. 2, букви: „в“, „е“ и само допълнителниятъ данѣкъ върху общия доходъ отъ „и“ се събиратъ отъ държавнитѣ бирници, съгласно закона за събиране на прѣкитѣ данѣци, срещу установени квитанции, дадени имъ отъ данѣжния началникъ.

Сумитѣ отъ превърнатата въ пари временна трудова повинностъ се събиратъ по списъци, приготвени отъ техническата властъ и изпратени на съответния данѣженъ началникъ въ началото на финансовата година.

Основниятъ ж. п. данѣкъ по чл. 2, буква „и“, както и сумитѣ отъ откупуване и глоби, чл. 2, букви: „ж“ и „з“, се събиратъ отъ съответнитѣ общински бирници, срещу установени квитанции, дадени имъ отъ техническата властъ.

Чл. 11. Основниятъ и допълнителенъ ж. п. данѣкъ и превърнатата задължително въ пари временна трудова

*) За текста на законопроекта, приетъ на първо четене, вж. прил. I, № 70.

повинност се изплащат най-късно до 25 октомври на обложната година. Въ противен случай се събират и глоби 20% върху невнесената сума.

Трудовата повинност се отработва ежегодно до края на финансовата година. Откупилитъ се представляват на съответния секционен инженеръ квитанция отъ бирника най-късно до деня, въ който трѣбва да се явятъ на работа, за заплатената отъ тяхъ трудова повинност.

Трудовата повинност на отказалитъ се да се явятъ на работа се превръща въ пари, като всѣка неотработена надница се смѣта въ двоенъ размѣръ отъ определената такава по чл. 8 отъ настоящия законъ.

Срокътъ за отбиване на трудовата повинност може да бѣде продълженъ въ случаитъ, предвидени въ правилника по прилагането на този законъ.

Забележка Жителитъ на всички общини, които до края на 1932 г. сѣ били въ продължение на 7 години обложени съ временна трудова повинност, или сѣ заплатили сѣщата въ пари, се освобождаватъ за въ бѣдеще отъ тая повинност. Тѣ плащатъ основния и допълнителенъ ж. п. данѣкъ, съгласно чл. 2, буква „и“, на общо осигуряване.

Неотработенитъ и неизплатени временни трудови повинности за миналитъ 1925 г. до 1932 г. включително се отработватъ или изплащатъ начина отъ 1933/1934 фин. година, разпредѣлени всѣка година по една такава. Неотбилитъ или неплатили така разпредѣленитъ имъ закѣснѣли временни трудови повинности, безъ всѣкаква формалност, се облагатъ съ пари за всички неотработени или неплатени дни по предвидения размѣръ, съгласно чл. 8 отъ закона. Размѣрътъ на надницата за лодкари се смѣта както за колари, а тая на моторнитъ кола и лодки — 300 л.

Чл. 12. Натоваренитъ лица сѣ събиратъ приходи по настоящия законъ получаватъ възнаграждение 2% отъ събраната сума. Тѣ сѣ длъжни да внасятъ събраната сума ежесечно по принадлежност. Ако задържатъ така събранитъ суми повече отъ 1 месецъ, плащатъ глоба 3% месечно.

Държавнитъ и общински учреждения, както и частнитъ банкови, акционерни и други учреждения удържатъ, подъ страхъ на лична отговорност, отъ заплатитъ на чиновницитъ и служащитъ си длъжимитъ отъ тяхъ основенъ ж. п. данѣкъ и превърнатата временна трудова повинност въ пари, и така удържанитъ суми внасятъ всѣкимесечно чрезъ най-близкия клонъ на Българската народна банка на приходъ по бюджета на Главната дирекция на желѣзницитъ и пристанищата, по смѣтки на присъединенитъ къмъ редовния бюджетъ „Фондъ постройка на нови желѣзници“ и „Фондъ постройка на нови пристанища“. Ако тѣ задържатъ сумитъ повече отъ 1 месецъ, плащатъ глоба 3% месечно.

Въ този параграфъ комисията направи следнитъ измѣнения:

Въ края на алинея първа на чл. 4 думата „жители“ се замѣнява съ „повинничаръ“.

Въ края на буква а на чл. 6 „20 л.“ става „30 л.“.

Председателствуващъ Н. Захариевъ: Има думата народниятъ представителъ г. Георги Данаиловъ.

Г. Т. Данаиловъ (д. сг): Г. г. народни представители! Азъ искамъ да направя само една малка забележка — като се ползувамъ отъ случая, че и г. министърътъ на финанситъ е тукъ — за начина, по който ние обикновено сме привикнали да облагаме гражданитъ съ данѣци при всѣки случай, когато това се намѣри, така да се каже, удобно за административната власт. Че трѣбва да се създаде фондъ за постройка на желѣзнопѣтни линии — това го разбирамъ — макаръ че, по моето схващане, желѣзнопѣтнитъ линии не се строятъ съ срѣдства на текущия бюджетъ. Туй никѣде по свѣта не става. Ние си позволихме това следъ войната, понеже смѣтахме, че има възвишено желание въ населението да има желѣзници. Но по този пѣтъ се дойде дотамъ, че тежеститъ за строящитъ се желѣзнопѣтни линии да ги носи населението отъ ония населени мѣста, които сѣ близко до строящитъ се линии. Моятъ много добъръ приятелъ г. Рашко Маджаровъ, бившъ министъръ на желѣзницитъ, се възползува отъ този начинъ на строене желѣзнопѣтни линии за да построи линията София—Пирдопъ. Той захвана постройката й отъ София и обложи софийското население години наредъ съ желѣзнопѣтенъ данѣкъ, докато линията се изкара. Както и да е, тя се изкара до Макоцево. Намирамъ, че този начинъ на облагане е несправедливъ.

Азъ искамъ да обърна вниманието на г. министра на желѣзницитъ и на г. министра на финанситъ, че свършено несправедливо се облага населението. Виждате, че се

взема още 10% допълнителенъ данѣкъ върху данѣка общъ доходъ. Значи, онзи, който плаща данѣкъ върху общия доходъ 100, ще плати 110; който плаща 110, ще плати 121. Това е невъзможно! Съ тѣзи облагания ние преминахме границата — поставяме гражданитъ въ невъзможност да знаятъ съ какви данѣци сѣ обложени. Лесно е за министъра на желѣзницитъ — не е думата лично за г. Костурковъ — да събира срѣдства, за да строи желѣзници, но тѣзи срѣдства трѣбва да се събиратъ по единъ начинъ — горедолу справедливъ. Какъ ще разправяме, че данѣцитъ на насъ не сѣ много, когато изведнѣжъ туряме 10% данѣкъ! После, азъ намирамъ, че този начинъ на облагане на цѣлото гражданство, безъ разлика, съ 30 л. на глава, е погрѣшенъ. Та по този начинъ ние можемъ да съберемъ срѣдства за всичко: за училища по 20 л., за Университета по 5 л., за казарми по 20 л., и т. н., но това, г-да, не е данѣчна система, това не може да се допусне при една редовна данѣчна система. Това сѣ облагания вънъ отъ бюджета а никакво облагане извънъ бюджета не може да се допусне. Въ краенъ случай, ако г. министърътъ на финанситъ приеме такова облагане, той трѣбва да предвиди сумитъ като приходъ въ своя бюджетъ и отъ тамъ да ги дава по предназначението имъ, но не съ всѣки законъ да облагаме населението тѣй, както на дадена администрация се иска.

Искамъ да забележа и друго нѣщо. Българскитъ държавни желѣзници претендираха — и Обществото на народитъ се намѣси, тѣ сѣ сега автономно учреждение — да се отдѣлятъ отъ бюджета на държавата, да не тегне бюджетитъ върху тяхъ. Какъ, тогава, бюджетътъ ще имъ дава срѣдства, за да се разширяватъ? Тѣ сѣ автономни — нека да си строятъ, да поправятъ станции, пристанища и т. н. Това, което се прави сега, е една работа свършено нехармонираща съ закона за управлението и уредбата на българскитъ държавни желѣзници. Искатъ ли желѣзницитъ да бѣдатъ автономни, да си събератъ срѣдства така, както тѣхното управление ще нареди, но да не взематъ отъ държавата. Азъ искамъ да забележа, че българскитъ държавни желѣзници се отдѣлиха като автономни и имъ се даде единъ капиталъ отъ нѣколко стотинъ милиона лева златни, които тѣ дължатъ на държавата. Тукъ има едно безречие, което трѣбва да се поправи и не трѣбва да се допуска занаяпредъ.

Ето защо азъ смѣтамъ, че г. министърътъ на финанситъ ще се застъпи поне този допълнителенъ данѣкъ отъ 10% върху данѣка общъ доходъ, както и данѣкъ на глава — какъвто данѣкъ на глава въ пари отдавна сме забравили — да се премахнатъ. Ако той не се съгласи да се премахнатъ, нека ги тури въ бюджета, за да се види, че съществуватъ такива данѣци. Не може съ данѣци извънъ бюджета да се облага населението. Тамъ е основниятъ смисълъ на конституционно-парламентарното управление.

Апелирамъ, прочее, този въпросъ нѣкакъ-си да се реши справедливо и да се поправи грѣшката.

Председателствуващъ Н. Захариевъ: Има думата народниятъ представителъ г. Рашко Маджаровъ.

Р. Маджаровъ (д. сг): Г. г. народни представители! Желѣзнопѣтната мрежа въ България, по всички обективни изчисления, ще бѣде къмъ 5.200 километра. Съ закона за разширение на желѣзнопѣтната мрежа отъ 1925 г. се установи една строителна програма: да бѣдатъ построени 1.300 км. нови желѣзнопѣтни линии. Отъ тяхъ 607 км. сѣ построени и оставатъ да се дорестроятъ надъ 700 километра, за които сѣ извършени работи на обща стойностъ за 630.000.000 л. а за окончателното имъ завършване се искатъ около 800.000.000 л. Тѣзи пари именно трѣбва да се намѣрятъ. Това е строителната програма, която днесъ имаме да изпълняваме.

Н. Пѣдаревъ (д. сг. Ц): Милиарди трѣбватъ, за да се довършатъ.

Р. Маджаровъ (д. сг): Какво искате да кажете? Че въ Видинъ като има пристанище и гара, другаде не трѣбва да се работи? Това е то българската психология.

Н. Пѣдаревъ (д. сг. Ц): По това ще приказваме, г. Маджаровъ.

Р. Маджаровъ (д. сг): Дайте паритъ, които въ злато сѣ дадени за постройката на тѣзи пристанища — Свищовъ и Видинъ — и ще се построятъ тѣзи линии.

Г. Т. Данаиловъ (д. сг): Това е невежествено разбиране на въпроса — позволете тѣй да се изразя. Какъ мо-

жете да казвате: защо сте строили пристанища тамъ и тамъ? Държавата има обща строителна политика. Азъ не говоря за линията Пловдив—Карлово, но Ви говоря за София, където обложихте населението, за да прокарате една паралелна линия.

Р. Маджаровъ (д. сг): За постройката на тая линия, която е предвидена по закона отъ 1925 г. — който се коригира сега — и за която постройка г. Данаиловъ споменава, азъ не се отказвамъ отъ отговорността, която нося предъ народното стопанство, което тая линия ще обслужва.

Та, казвамъ, тѣзи срѣдства трѣбва да се намѣрятъ. Г-да! Коририра се законътъ отъ 1925 г., който се указа малко дефектенъ. Той трѣбва да се облѣче въ една по-обща форма. Той има времененъ характеръ — докогато се построи желѣзнопътната мрежа.

Г. Т. Данаиловъ (д. сг): Постройката на хиляди километри желѣзнопътни линии — времененъ характеръ! 30 години ще ги строите по този начинъ.

Р. Маджаровъ (д. сг): Още 700 ккм. — Сега, пита се: защо да се даватъ срѣдства за постройката на желѣзнопътни линии съ специаленъ законъ! Г-да! Желѣзнопътните линии — това най-добре го знаятъ българскитѣ икономисти — сѣ построени съ такива срѣдства, като почнете отъ пернишката, като почнете отъ южнобългарскитѣ линии — за постройката на всички желѣзнопътни линии българскитѣ правителства отъ 50 години сѣ облагали съ специаленъ данѣкъ населението. Напр., за постройката на пернишката, ямболската и други линии, цѣлиятъ български народъ е платилъ по 20 л. златни на глава, които сѣ равни на 600 л. сегашни. Значи, и по-рано се е прибѣгвало до тази система, и тѣкмо защото се е прибѣгвало, затова имаме желѣзнопътна мрежа.

Вториятъ въпросъ е за автономията на желѣзницитѣ. Ами, г-да, приложете напълно автономията на желѣзницитѣ и г. министърътъ веднага ще оттегли закона. Желѣзницитѣ сѣ построени съ срѣдства на държавата. Но по закона за управление и уредба на българскитѣ държавни желѣзници отъ 1929 г., желѣзницитѣ поеха всички задължения, които държавата е направила по отношение на тѣхъ — до последната стотинка — даже и за отчужденитѣ мѣста. Тогава цѣлиятъ дългъ се изчисли на 3.900.000.000 л., които желѣзницитѣ плащатъ сега.

Г. Т. Данаиловъ (д. сг): Не се плащатъ.

Р. Маджаровъ (д. сг): Плащатъ се, г. Данаиловъ. Г. министърътъ на финанситѣ съ цифри отъ бюджета си ще Ви потвърди това. — Та, казвамъ, вториятъ въпросъ е: дайте автономия, и тѣ ще платятъ всичко. Превозътъ на пощата и други държавни превози ще надмине — нѣмамъ тукъ смѣтката — най-малко съ 40 милиона повече, отколкото министърътъ ги иска.

Министъръ С. Костурковъ: 37.000.000 л. точно.

Р. Маджаровъ (д. сг): И сега не може да се счита, че желѣзницитѣ сѣ напълно автономни. Дайте имъ пълна автономия — тѣ сами ще се поддържатъ и ще задоволяватъ своитѣ нужди. Тогава тѣ ще иматъ и международенъ кредитъ, за да си досгроятъ мрежата, защото всички европейски кредитори днесъ ценятъ това стопанство. Когато тая пълна автономия я нѣма и когато желѣзницитѣ обслужватъ държавната работа, на тѣхъ трѣбва да се помага, за да завършатъ мрежата си.

На това основание, считамъ, че не може тукъ, въ Народното събрание, да се критикува, че се увеличава данѣкътъ. Трѣбва да се увеличи. Вѣрно е, че София се обложи съ ж. п. данѣкъ, но не е ли вѣрно и другото: че всѣка желѣзнопътна линия дава нѣщо на София. София, за която се говори, си направи околорѣстната линия, за която сѣ похарчени 60 милиона лева, която линия не е окончателно още платена. Тази околорѣстна линия улеснява трафика около София, защото ако София има само едно стоварище, стокитѣ ще посѣпнатъ съ 2—3 л. на килограмъ.

Най-сетне, и азъ съмъ софиянецъ, право мли криво, и азъ съмъ плащаль и ще плащамъ въ бъдеще, защото другояче не можемъ да създадемъ това държавно стопанство.

Полезна ли е желѣзнопътната мрежа — това ще сѣди историята. Въ България нѣма нищо положително, което да е било предприемано и което да не е било критикувано. Казва се, че Рашко Маджаровъ станалъ министъръ, за да построи линията София—Макоцево! Построихъ я и

нося отговорностъ. Но, когато се говори това, забравя се, че тая линия не е до Макоцево, а до Бургазъ. Г. Данаиловъ каза, защо съмъ споменалъ за Свищовъ. Защото трѣбва въ Свищовъ, защото трѣбва и въ Видинъ, защото въобще въ центроветѣ трѣбва да има животъ. Но не може България да се раздѣли на две части: населението на едната да се ползува отъ една много добре технически организирана работа, отъ това, което е последната дума на европейската техника, а другата частъ отъ населението да не се ползува отъ нищо.

Г. г. народни представители! На утрешния день, когато се построи мостътъ на Дунава, тогава ще се види значението на ония желѣзнопътни линии, които сѣ били най-много критикувани, линии, които интересуватъ България като транзитна страна, като страна, презъ която ще минаватъ стоки, а главно — за нашия износъ. Завчера тукъ, на Балканската конференция за съобщенията, се е говорило за моста на Дунава. За насъ е отъ грамадно значение къде ще бѣде построенъ този мостъ. Азъ ще искамъ единъ день този въпросъ да го сложа тукъ, както това го казахъ и въ комисията по Министерството на външнитѣ работи. Ако речете да постройте моста на Дунава при Свищовъ, както се увеличатъ нѣкои българи, или при Русчукъ, вие отдалявате българския пазаръ съ тѣкъвъ единъ мостъ. Но дохожда и въпросътъ за размѣнитѣ отношения между Полша и България, които сѣщо трѣбва да се има предъ видъ. Тия работи сѣ свързани.

Е добре, ако вземемъ за изходенъ пунктъ мостътъ при Бешлий, който ще се строи на Дунава, ние отиваме къмъ Троянъ. По международни съображения — да бѣде нашата страна транзитерна — правимъ тунела Троян—Текия, и тогава всичкитѣ влакове, които минаватъ отъ Северна България на изтокъ презъ Плѣвнѣ, ще минатъ тамъ, за да дойдатъ било въ София, било въ Южна България, по единъ по-кратѣкъ пътъ. Това съображение трѣбва да го има предъ видъ всѣки народенъ представител, който чертае тия работи.

Заклучавамъ. Желѣзнопътната мрежа е обективно работена. Най-сетне ще мине тая работа, и когато тя се построи, всички ще говорятъ добри думи. Трѣбва да разберете, че събитѣ използватъ кредитъ отъ 100 милиона долара, за да усъвършенствуватъ своитѣ линии, бидейки тѣхната мрежа два и половина пѣти по-гѣста отъ нашата; че ромѣнитѣ миналата година гласуваха 700 милиона леи и прокараха единъ отъ голѣмитѣ тунели презъ Алута, за да могатъ да развиятъ своята желѣзнопътна мрежа, която сѣщо е два пѣти по-гѣста отъ нашата. По отношение на желѣзнопътната мрежа, ние сме последнитѣ на Балканския полуостровъ. Азъ мисля, че имаме една задача: да вървимъ въ стопанското си развитие наредъ поне съ държавитѣ на Балканския полуостровъ. Затова ще гонимъ тая цифра — 5.200 ккм. желѣзнопътни линии. Каквото и да викаме, тази работа ще стане; тя не може да се спре. Защото България има нужда отъ една поне относително гѣста желѣзнопътна мрежа. Поизата е призната. Срѣдства? Да кажа ли други срѣдства? Азъ питамъ едно нѣщо: какъ ние бихме могли да намѣримъ други срѣдства, освенъ тѣзи? Ще трѣбва да имаме смѣлостта да поемемъ отговорностъ, когато търсимъ срѣдства. Ние обложихме известна частъ отъ населението съ по-тежѣкъ данѣкъ по закона отъ 1925 г., отколкото е по сегашния законъ. Като махнемъ 30-тѣ лева на глава, всичкитѣ други тежести сѣ два пѣти по-тежки по стария законъ. Е добре, ако попитате тѣзи народни представители, които сѣ отъ мѣста, където се строятъ желѣзнопътни линии, ще ви кажатъ, че населението може да се оплаква отъ закъсняване на постройката, но не отъ тежестта, че се строи линия. Защото българското население знае, че една желѣзнопътна линия ще му донесе блага. При постройката на желѣзнопътни линии населението си е изпълнявало дълга, както рѣдко въ друго ведомство го е изпълнявало. И това е дало резултатъ: 60% отъ стойността на желѣзнопътнитѣ линии е трудъ на българското население. Това е резултатъ, който е далъ законътъ отъ 1925 г. и не трѣбва да го осѣждаме, споредъ моето разбиране. Азъ моля, г. г. народни представители, законопроектътъ, тѣй както е предложенъ, който коригира закона отъ 1925 г., да се приеме, макаръ въ отдѣлности и азъ да не съмъ съгласенъ съ него. Общата целъ е да се довършатъ още 770 ккм., които приблизително ще могатъ да свържатъ поне по-главнитѣ пунктове на България и ще улеснятъ стопанското развитие на страната.

Азъ мога да кажа, че днесъ всички държави, за строежъ на желѣзнопътни линии, върватъ по пътя на вътрешнитѣ заеми и се стабилизиратъ. Германската държава

похарчи 21 милиарда книжни марки след войната, за да подобри железнопътната си мрежа. Днес Ромъния върви в постройка на вътрешни линии; Сърбия откри последните години нови железнопътни линии и сега захваща постройка на други, пак за вътрешни нужди. Държавите търсят откъде да намерят средства за тази цел, защото постройката на големите железнопътни линии създава работа и подобрява условията за стопанското развитие на страните.

Аз свършвам и моля, пред вид на моето убеждение и на обективната оценка на всички, че железнопътната мрежа е разумно начертана; че тя промъни няколко министри и последната дума е на последния министър, който каза, че тя е правилна — да дадем възможност да се довърши тя, чрез корекциите на закона от 1925 г., като гласуваме закона, който днес г. министърът предлага. (Ръкопляскания от мнозинството и лъвицата)

Председателстващ Н. Захариев: Има думата народният представител г. Никола Пждарев.

Н. Пждарев (д. сг. Ц): Г. г. народни представители! Не е поставен на разглеждане въпросът за железнопътната мрежа. Той е решен окончателно не само като проект, но и като реализация. Не можем да спираме това, което е почнато, и ние няма защо сега да се спираме върху него. Въпросът е не за железнопътната мрежа. Ако щете, този законопроект не засяга и въпроса за начина на нейното реализиране. Въпросът е за облагането, за да може да се продължи постройката.

Понеже се касае за един данъчен въпрос, аз съмтам, че не се е процедирано правилно, дето законопроектът не е минал през финансовата комисия, за да бъде съобразен с другите облагания. Прав е г. Данаилов като наблегна, че това облагане трябва да бъде съпоставено с съществуващите сега облагания, за да се види доколко то може да бъде възприето. Именно затова, повторям, законопроектът трябва да мине през финансовата комисия.

Председателстващ Н. Захариев: Има думата народният представител г. Аврам Аврамов.

А. Аврамов (з): Г. г. народни представители! Никой не може да твърди, че строенето на железнопътни линии е безполезна работа. Модерните държави са стигнали дотам, че всеки населен пункт е свързан с железнопътна линия. Но ние не можем да правим това, когато сме изпаднали в безизходно положение по отношение на средствата. Линията Шумен—Смъдово—Карнобат се строи от 1925 г. насам. Когато у населението имаше средства, аз зная, че въ с. Злокучене трима души изтеглиха от популярната банка 60.000 л. и ги дадоха, за да се строи линията. За съжаление, след 2—3 години населението се видя в невъзможност да изплаща високото облагане. То задължи с 13½ милиона лева за тази линия и сега казва: „Не щем линията. Правете я каквото искате, ние не можем вече да издържаме“. Пращаха делегации до окръжния съвет, идваха и тук, но линията днес седи така.

Аз не съм против строежа на железнопътни линии, но едно трябва да се знае — че в настоящия момент няма средства. Посочих един примър, за да се види какво силно желание имаше у населението за строеж на линии. След войната имаше надпреварване да се свърже всеки населен пункт с железнопътна линия; обаче всички средства вече се изчерпиха. Хората вземаха заеми от банките, само и само да се строи линията, но в днешния момент се отказват и от привилегии, и от всичко, и казват: „Не можем повече“. Смъдовският народен представител е тук и, мисля, ще потвърди това, което казвам. Народът там изпадна в такова положение, че не може да се издължава. Зная положително, че 13½ милиона лева дълг тежи на гърба му от няколко години насам, а впоследствие се наложиха и данъци, които продължават да се събират.

Така както се предвижда сега — облагане 10% върху данъка върху приходите, след това 30 л. на глава — мисля, че е тежко в настоящия момент за данкоплатеца. Най-после нека се плати, но нека и там има прогресия — кой колко да плати. Как можете да вземете от един човек, който никога няма да се ползва от построената железнопътна линия, който даже не ще има никаква възможност да отиде да я види? Казах, не съм против строежа на линии, обаче, при липса на средства, ще трябва да се ограничим с по-малко строежи, като

чакаме утрешният ден да ни донесе подобрения. Ето защо предлагам да се намали допълнителният данък 10%, ...

Г. Каназирски (д. сг): То ще засегне само богатите — тѣзи, които плащат данък върху приходите.

А. Аврамов (з): ... а също да се намали и данъкът 30 л. на глава. Иначе ние ще имаме само написани данъци въ закона, обаче долу като отидете да ги съберете, няма да можете да ги съберете.

Тази сутрин въ комисията казах — ще повтора и тук — че за 2 кози вече се продават чергите на хората, защото няма да си платят данъците. Трябва да се разбере това! Продават чергите на хората! Ние ви описваме същинското положение, каквото е. Ако го разбирате — добре; ако не го разбирате — гласувайте както намерите за добре! Ние изпълняваме дълга си на народни представители.

Председателстващ Н. Захариев: Има думата г. министърът на железниците, пощите и телеграфите.

Министър С. Костурков: Г. г. народни представители! Смятам, че са напразни споровете които стават тук. Този законопроект, който сигурно сте прочули, има за цел да внесе възможната справедливост при събиране на необходимите средства за довършване на начертаната железнопътна мрежа. Той има за цел също така да облекчи общините, както и земеделското население. По досегашния закон за железнопътната мрежа, общините плащаха 10% от поземелния данък, откъсваха 3—5% от бюджетните си средства и т. н. 15 км. беше разстоянието, радиусът, обсегът за населението, което се обявява за прѣко заинтересовано, а сега става 10 км. — с 1/3 се намалява. Досега населението работеше по 10 дни, а сега ще работи по 5 дни, или ще плаща за 5 дни и т. н. Че какво искате повече от туй?

Ние правим тия облекчения, като искаме да внесем повече справедливост. Оставяйки пак да има плащане от прѣкозаинтересованите, вместо 10 дни, ние постановяваме да работят само 5 дни! Облекчавайки общините, облекчавайки земеделското население, ние не можем да оставим съвсем без средства да се правят линии, защото днес да почнем по старата система да правим линии — чрез заеми — това е невъзможно. Въ тия линии, които се строят, са хвърлени стотици милиони лева и ние не можем да оставим тия строежи за стотици милиони лева да се унищожават от стихии.

Трябва, следователно, да се продължат и да се завършат строежите. А за да се продължат и завършат строежите, трябва да намерим нови стотици милиони лева. Ето една от целите на този законопроект.

Г. Аврамов каза: „30 л. са много!“ Г. Данаилов каза: „10% върху общия доход е много“. Г. г. народни представители! Не е 10% върху общия доход, а е 10% върху данъка върху общия доход! Кой плаща данъка върху общия доход, според закона? Оня, който има най-малко 80.000 л. годишен доход. Върху този данък върху общия доход ще се плати 10% допълнителен данък. Ако аз плащам 100 л. данък върху общия доход, ще платя, значи, още 10 л. за железниците. Че туй много ли е? Че ако аз имам 80.000 л. годишен доход, защо да не платя 10% върху данъка върху общия доход? Именно от такива, които плащат данък върху общия доход, трябва да вземем, защото тѣ имат по-големи доходи. И затуй е поставено това ново положение въ законопроекта. Това е новото въ законопроекта: 10% върху данъка върху общия доход.

Тоя данък ще се плаща от всички данкоплатци — ще се плаща и от жените, които плащат данък-за нятие или върху общия доход. А това го нѣмаше досега. Тоя данък ще се плаща и от чужденците, които се ползват от всички наши железници, а не са плащали и не плащат нито стотинка. И тѣ ще плащат за нас пред. Че 30 л. много нѣщо ли са? 30 л. днес — кажете ми, за Бога — пари ли са? 30 л. да платиш данък за годината — това било много нѣщо! Ами ако не наложим този данък, отгде ще съберем средства за строеж на железници?

Аз съжалявам, че г. Аврамов криво разбира работите. 30 л. годишно не е данък, г-да! И, най-бедният човек годишно може да плати 30 л. Днес 30 л. са една надица.

Д. Нейковъ (с. д): Г. министре! Не забравяйте, че селяните не плащат само единъ данъкъ — много данъци плащатъ — и този ще дойде наистина като единъ товаръ.

Министъръ С. Костурковъ: Г. Нейковъ! И Вие, изглежда, отивате по пътя на г. Аврамовъ.

Д. Нейковъ (с. д): Още въ комисията Ви казахъ, че е тежъкъ този данъкъ. Азъ си вървя по моя пътъ. (Пререкания между народните представители А. Аврамовъ и Ф. Рафанловъ)

Министъръ С. Костурковъ: Г. г. народни представители! Не можемъ ние тукъ да дѣлимъ хората въ държавата на граждани и селяни. Граждани сѣ всички въ държавата, само че едни живѣятъ въ градоветъ, други — въ селата.

Азъ се потрудохъ и изучихъ въпроса, може ли да се въведе прогресивно-подоходниятъ данъкъ. Не може, г-да, видѣхъ, че е невъзможно. Много далечъ ще отидемъ. Толкова сложности има въ тая работа, че ще се изяде отъ чиновничитѣ годѣма частъ отъ това, което ще се получи. Затуй приобѣгнахъ къмъ тая мѣрка.

Азъ ви моля, въ интереса на населението и на желѣзнопътното строителство: гласувайте този данъкъ! Нѣма нищо лошо тукъ. Има едно подобрене на закона и едно голѣмо облекчение на населението и общинитѣ. (Ръкоплѣскания отъ мнозинството)

Председателствуващъ Н. Захариевъ: Които приематъ § 2 тѣй, както се докладва, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ С. Йовевъ (д): (Чете)
„§ 3. Чл. 4 се отмѣня изцѣло“.

Председателствуващъ Н. Захариевъ: Които приематъ § 3 тѣй, както се докладва, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ С. Йовевъ (д): (Чете)
„§ 4. Чл. 6 става чл. 13 и се измѣня, както следва:
Надзорътъ и ръководството по изучаването и постройката на желѣзницитѣ и пристанищата се упражнява отъ министра на желѣзницитѣ, пошитѣ и телеграфитѣ, чрезъ уреденото подъ негово ведомство отдѣление за изучаване и постройка на желѣзницитѣ и пристанищата. Сѣщото отдѣление извършва, въ кръга на действащитѣ закони висшия надзоръ върху построяването на мѣстнитѣ и индустриални желѣзници.“

Думитѣ „Дирекция на постройкитѣ на желѣзницитѣ и пристанищата“ се замѣняватъ навсѣкѣде въ закона съ „Отдѣление за изучаване и постройка на ж. п. линии и пристанища.“

Председателствуващъ Н. Захариевъ: Които приематъ § 4 тѣй, както се докладва, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ С. Йовевъ (д): (Чете)
„§ 5. Чл. 7 става чл. 14 и се измѣня само въ ал. 1 и 2, както следва:

Отдѣлението за изучаване и постройка на ж. п. линии и пристанища се подраздѣля на централно управление и външни служби

Централното управление се състои отъ началникъ на отдѣлението, необходимото число инспектори и началници на службата, съ тѣхнитѣ подраздѣления въ бюра, споредъ нуждитѣ и развитието на работитѣ.“

Председателствуващъ Н. Захариевъ: Които приематъ § 5 тѣй, както се докладва, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ С. Йовевъ (д): (Чете)
„§ 6. Чл. 8 става чл. 15 и се измѣня, както следва:
Думата „директоръ“ се замѣня навсѣкѣде въ закона съ „началникъ на отдѣлението“.

Председателствуващъ Н. Захариевъ: Които приематъ § 6 тѣй, както се докладва, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ С. Йовевъ (д): (Чете)
„§ 7. Чл. 9 става чл. 16, като ал. 5, 6, 7, 8 и 9 се отмѣняватъ, а ал. 4 се измѣня, както следва:

Стойността на отчужденитѣ частни имоти за нуждитѣ на изброенитѣ въ чл. 1 линии и пристанища, следъ влизането на настоящия законъ въ сила, се изплащатъ отъ Главната дирекция на желѣзницитѣ и пристанищата отъ постѣпленията по настоящия законъ по оценка на комисия, назначена отъ министра на желѣзницитѣ, пошитѣ и телеграфитѣ, състояща се отъ по единъ представителъ на Главната дирекция на желѣзницитѣ и пристанищата, на съответнитѣ общински съвети и представителъ на финансовата властъ.

Отстъпватъ се безвъзмездно имотитѣ на окръжнитѣ постоянни комисии и на градскитѣ и селскитѣ общини, отчуждението на което е било обявено съ указъ, въ свързка съ нуждитѣ на изброенитѣ въ чл. 1 на закона за разширение на ж. п. мрежа и пристанища линии, или за разширение или подобрене на сѣществувашитѣ ж. п. станции и пристанища, до влизането въ сила на закона за подобрене и разширение на ж. п. мрежа и пристанища отъ 1923 година или до влизането въ сила на последващитѣ го закони отъ 1925 и 1927 г., ако и да не сѣ били осѣществени тѣзи отчуждения досега.“

Председателствуващъ Н. Захариевъ: Има думата народниятъ представителъ г. Жеко Желябовъ.

Ж. Желябовъ (р): Г. г. народни представители! Съгласно втората алинея на § 7, всички общински имоти, селски или градски, се отчуждаватъ безвъзмездно за разширение на желѣзнопътната мрежа. Съгласно закона отъ 1923 г., впоследствие измѣненъ въ 1925 и 1927 г., отчужденитѣ общински имоти се заплащатъ отъ държавата. Има много общини, които иматъ придобито право да имъ се заплатятъ отчужденитѣ имоти, съгласно закона отъ 1923 г., измѣненъ впоследствие въ 1925 и 1927 г. Води се споръ за оценката на тия имоти, има дѣла. Напр., Варненската, Ловчанската, Бургазката и нѣкои селски общини спорятъ съ държавата за оценката, по която трѣбва да имъ се платятъ имотитѣ. Значи, тѣ иматъ придобити права, съгласно закона отъ 1923 г., измѣненъ въ 1925 и 1927 г. Съ алинея втора на този параграфъ се иска да се ликвидиратъ всички тѣзи дѣла.

Азъ мисля, че този начинъ на процедиране не е съобразенъ съ законитѣ на страната. Азъ мисля, че този текстъ може да се отнася за отчужденията въ бъдеще, да се отчуждаватъ занаяпредъ общински имоти безвъзмездно, но ония общини, които сѣ придобили права съгласно закона отъ 1923 г., измѣненъ отъ 1925 и 1927 г., трѣбва да получатъ заплащане на имотитѣ имъ споредъ направената оценка. Съ постановлението на втората алинея ние не трѣбва да предприимъ спороветѣ, които днесъ сѣществуватъ между държавата и съответнитѣ общини относно оценката по която трѣбва да имъ бѣдатъ платени отчужденитѣ имоти.

Затова, г. г. народни представители, азъ правя предложение, постановлението на тая алинея да не се отнася за онѣзи отчуждени общински имоти, за които има висящи дѣла въ сѣдилищата. Ще моля г. министра да се съгласи съ това мое предложение.

Н. Пѣдаревъ (д. сг. Ц): Това предложение въ комисията не се прие, нали?

Председателствуващъ Н. Захариевъ: Има думата народниятъ представителъ г. Георги Каназирски.

Г. Каназирски (д. сг): Г. г. народни представители! Ще подкрепя само съ нѣколко думи казаното отъ г. Желябовъ, защото имамъ предъ видъ единъ подобенъ случай съ Бургазката община.

Преди малко г. министърътъ, защитавайки законопроекта, ни каза, че той има за целъ да внесе повече справедливостъ и да облекчи между впрочемъ общинитѣ. И действително, чрезъ този законопроектъ се отмѣнява досегашното облагане на общинитѣ. Но едновременно съ това се вънася и една несправедливостъ, която се подчерта отъ г. Желябовъ: онѣзи общини, които навремето сѣ успѣли да уредятъ вземанията си отъ държавата и не сѣ имали спорове относно оценката на отчужденитѣ имоти, ще бѣдатъ въ едно привилегировано положение, а общини като Бургазката, Варненската и други общини, които иматъ съ държавата висящи спорове — напр., дѣлото на Бургазката община е въ Върховния административенъ съдъ — чрезъ тая алинея на § 7 загубватъ всичкитѣ си права.

Трѣбва да ви подчертая и особения случай специално съ Бургазката община. Трѣбваше да се разшири районътъ на гарата. Нѣма мѣсто. Администрацията казва на Бургазката община: имате единъ булевардъ — унищожте

жето го. Унищожават се булевардът. Но понеже трябва паралелно с него да върви поне една съобщителна артерия, Бургазката община е принудена да унищожи цяла една серия от парцели. Тя прави тия отчуждения, които трябва да заплати, за да може да има по този начин една комуникация, една улица. Ако тази алинея се приеме в тази форма, Бургазката община не само че е загубила един ценен имот, какъвто е бил околновръстният булевард около морето, който е от голямо значение за един курортен град като Бургаз, но същевременно тя трябва да заплати цялото това обезщетение, което дължи на всички частни лица, от които е отчуждила имоти, за да създаде една комуникационна артерия.

Ето защо, г. г. народни представители, и аз се присъединявам към предложението на г. Желябов — и аз съм го приподписал — за изменението на алинея втора на § 7 в смисъл: там, където има висящи спорове за отчуждавания между общини и държавата да се решат по съдебен ред, а въждеще отчуждаванията да стават, както му е редът. Добавям също, че за новостроящата се варианта на желѝзнопътната линия между Бургаз и Анхило Бургазката община ще плати за отчуждените имоти около 1.500.000 л.

Председателстващ Н. Захариев: Има думата народният представител г. Рашко Маджаровъ.

Р. Маджаровъ: (д. сг): Г. г. народни представители! Тук има два въпроса, които трябва да разделим, за да ни бъде ясно положението. Сега ние разглеждаме законопроекта за изменение на закона за разширение на желѝзнопътната мрежа и на пристанищата. При построяката на нови желѝзници и пристанища, ако се дойде до такива случаи, каквито съществуват в Варна и Бургаз, напр. — че за да се тегли новата линия, трябва да се направят отчуждения — безспорно, градът ще трябва да понесе тежести, тъй както и българските села и малките паланки понасят такива, като отстъпват безплатно мѣста, тъй както е предвидено в закона от 1925 г.

Г. Каназирски (д. сг): Има отчуждавания и на частни имоти.

Р. Маджаровъ (д. сг): Такива случаи имаме и в гр. Пловдив, където бѣха отчуждени известни мѣста от общинското земелие и то въ чертата на града, за да може да се свържат Панагорската и Карловската линии. Такива случаи имаме и в Шумен, където също съществуват отчуждени мѣста, за да може да се прокара линията Шумен—Карнобат. При такива случаи, безспорно, и градът ще трябва да поеме задължението, така както го поемат всички села, и да даде нужните мѣста даромъ, а когато трябва да се отчуждават мѣста на частни лица, ще трябва да им се заплатятъ.

Недейте повдига този въпрос, защото, ако речете да го повдигнете, не ще можете вече да строите желѝзници. Практиката ни показва, че сега в Трънска околия квадратният метър се плаща по 100—200 л. А пък смѣтнете какво ще бъде в градовете! Това ще бъде една невъзможна работа. Населението в България се бѣше примирило с това положение. Така, в гр. София ние взехме безплатно мѣстото за околновръстната линия, защото въ края на крайщата София има интерес да може да се удовлетворяват нуждите на цѣлия град чрез тия разтоварищни гари, които създадохме в разните квартали. Ако се касае за стари отчуждения и нѣма възможност да се плати, тогава въпросът подлежи на проучване. Ние завчера въ комисията решихме, че ще се проучи въпросът, ще се съберат подробни материали, за да се види въ какъв случай попадаме.

Така че, г. г. народни представители, аз считамъ, че когато се касае за построяката на нови желѝзници и пристанища, ние трябва да внимаваме доста, защото, ако речемъ да плащаме само отчуждените мѣста на градовете — ще има тонковци само въ селата — голѣмите градове ще се благоустроят за смѣтка на този фондъ за построяка на желѝзници, който има за целъ да се добиемъ с 5.000 км. желѝзници.

Председателстващ Н. Захариев: Има думата народният представител г. Христо Мирски.

Х. Мирски (д): Г. г. народни представители! Въпросът може да се разгледа от две страни — както го разгледа и г. Рашко Маджаровъ. Той може да се разгледа, първо, от правна гледна точка: може ли, когато има споръ между общини и държавата, придобитите права на известни об-

щини да бъдат отнети чрез един закон? Според моето разбиране, когато има придобити права с решение, влѣзло почти въ законна сила — останалъ е само известен малък споръ въ Административния съдъ да се решава — не бива държавата да се намѣсва по този начинъ въ частноправните интереси на общините.

Предъ мене е решението на Административния съдъ за Варненската община, отъ 15 февруарий 1933 г., въ което се казва: (Чете) „Съ протоколно определение отъ 6 юлий 1931 г., постановено по частно гражданско дѣло № 523, 1922 г., Варненският окръженъ съдъ е осъдилъ Главната дирекция на желѝзниците и пристанищата, респективно държавното съкровище въ нейното лице, като негова представителка, да заплати на Варненската градска община 28.897.400 л. обезщетение за отчужденото мѣсто на сѣщата отъ 144.487 кв. метра, съгласно указъ № 31, отъ 10 мартъ 1921 г.“

Това решение е издадено преди да се създаде законопроектътъ, по който вече общините не се обезщетяватъ за отчуждени имоти за построяка на желѝзници и пристанища. Съгласно съществуващия законъ, такова обезщетение се даваше на общините. Следователно, нѣкои общини иматъ придобити права, и ако съответствали споровете въ Административния съдъ, отивали съ да се разгледа само по отношение на оценката.

Г. г. народни представители! Случаятъ съ Варна е такъв. Съществуваше стара гара, която впоследствие, за удобство, се измени и се отчуждиха 144.000 кв. метра отъ чертата на града — мѣсто, което бѣше определено за други цели. Такова едно голѣмо пространство, взето отъ чертата на града, което би могло да бъде използвано за други цели, биде отнето, съ това се нанесоха щети на Варненската община и тя има право да се защитава срещу държавата и съ съдъ.

Ако това предложение, което е направено отъ насъ, не се приеме, нека сега г. министърътъ си вземе бележка и при трето четене да намѣри съответната редакция, щото тия общини, които иматъ придобити права, дори съ да добри до съдебни решения, да не бъдатъ нахърнявани правата имъ и да не имъ се нанесатъ такива щети. Варненската община е дала достатъчно на държавата: тя е дала близо 3.000 декара земя за разширение на пристанището. Този, който е ходилъ въ Варна, знае, че цѣлиятъ индустриален кварталъ, отъ който Варна добиваше доходи, като даваше подъ наемъ или продаваше мѣста тамъ, е отнетъ отъ държавата за разширение на това пристанище. Днесъ Варненската община не го използва за свои цели. Това мѣсто е взето отъ държавата за разширение на пристанището.

По тия съображения, като се присъединявамъ къмъ онѣзи, които се изказаха по този въпросъ, моля, г. министра да си вземе актъ отъ това, което се каза сега, и на трето четене, следъ като се справи съ всичките тѣзи случаи, да предложи подходяща редакция, за да бъдатъ запазени интересите на тѣзи общини, които иматъ вече придобити права.

Председателстващ Н. Захариев: Има думата народният представител г. Теодоси Кънчевъ.

Т. Кънчевъ (д. сг. Ц): Г. г. народни представители! Азъ считамъ, че повдигнатиятъ въпросъ не трябва да се поставя само на базата на частноправни интереси и на придобити права. Ораторитъ, които говориха — г. Каназирски и г. г. народните представители отъ Варна — азъ считамъ, че тѣ повече или по-малко пледиратъ едни локални интереси, отколкото общите интереси, съ които се занимаваме отъ доста време съ огледъ затрудненото положение, въ което се намира днесъ българската държава и българският фискъ, за да посрещне едни и други нужди и специално — да разреши въпроситъ, които днесъ ни интересуватъ.

Прокаранъ е единъ принципъ въ закона за благоустройството, споредъ който, когато известенъ кварталъ или известни улици получаватъ известни подобрения, съответните имоти се отчуждаватъ, безъ даже да бъдатъ напълно обезщетявани стопаните имъ. Азъ мога да ви посоча много градове, които биха дали много хиляди квадратни метра тѣхни мѣста само да иматъ пристанище или гара, или за да бъде пристанището или гарата имъ разширена. Защото съ разходитъ, които желѝзнопътната администрация се ангажира да направи за подобрения и разширения, безспорно, повдига се благоустройството състояние на този градъ, търговското значение на онѣя кварталъ, където се отчуждаватъ мѣста, значението на този центъръ, гара или пристанище, и срещу туй заинтересованата община бѣ

трѣбвало съ готовност да понесе ония сравнително незначителни жертви, които биха се понесли съ отстъпването безплатно на необходимитѣ за това благоустройство, за тѣзи гари или пристанища мѣста.

Ето защо азъ схващамъ, че наредбитѣ на този текстъ ще засегнатъ не само тия отчуждения, които ще ставатъ въ бъдеще, но и ония, които сѣмъ ставали вече по силата на единъ указъ. И ние въ това отношение не трѣбва да изхождаме отъ ограниченитѣ интереси на единъ или другъ градъ — всички градове иматъ нужди — но трѣбва да изхождаме отъ общитѣ държавни интереси, отъ интереситѣ на желѣзнопѣтното строителство. Поради това, азъ препорѣчвамъ, г. г. народни представители, да не се съгласяваме съ предложенията, които се направиха, а съ готовност да гласуваме този текстъ на § 7, тъй както е предложенъ, за да може да се направятъ възможнитѣ улеснения на желѣзнопѣтната администрация. Ако последната бѣде задължена да плаща тия мѣста, да ги плаща въ повечето случаи скѣпо и пресѣпо, вие съ туй ще я поставите въ невъзможностъ да има срѣдства за посрѣщане неотложнитѣ нужди, за подобрене и разширение на гаритѣ и пристанищата.

По тѣзи съображения, отъ гледището на общитѣ интереси на желѣзнопѣтната администрация, които сѣмъ интереси държавни, и съ огледъ затруднението, въ което държавата е поставена днесъ, за да посрѣща свои много поналежащи разходи, намирамъ, че не би трѣбвало тя да се обременява съ заплащането на тия суми, за които се претендира отъ Бургазката, Варненската или която и да било друга община.

Г. Каназирски (д. ср): Ловечъ, Пловдивъ и пр. Тя е една стара ересь общинитѣ да даватъ мѣста. Затворъ ще се строи — общината да даде мѣсто, иначе нѣма да се построи! Училище ще се строи — общината да даде мѣсто, независимо дали има нужда или не!

Председателствуващъ Н. Захариевъ: Има думата г. министърътъ на желѣзницитѣ, пошитѣ и телеграфитѣ.

Министъръ С. Костурковъ: Г. г. народни представители! Азъ нѣма да говоря дълго, защото аргументитѣ, които имамъ въ полза на текста, който е поставенъ въ законопроекта, се дадохъ тукъ главно отъ двама души: отъ г. Рашко Маджаровъ и отъ г. Теодоси Кънчевъ. Азъ ще добавя само едно. Наблегна се тукъ отъ нѣкои народни представители, че съ този членъ се посѣгало и на частноправни интереси. Г. г. народни представители! Това посѣгане вече не е ересь, за новото време то е обикновено явление. Държавата отиде много далечъ въ това направление, и тепърва ще върви — ще бѣдете свидетели. Не е възможно иначе държавата да строи, освенъ да се намѣсва много рѣзко и много дълбоко въ частноправнитѣ отношения. Само така ще може тя да регулира що-годе справедливо общественитѣ интереси. Толкова по този принципа — лень въпросъ.

Що се отнася до въпроса, че тукъ страдали интереситѣ на градскитѣ общини, които сѣмъ отстъпили свои мѣста, азъ ще кажа, че другояче не е възможно да се постѣпи, г-да! Право се каза: „Дайте вие на Кюстендилъ възможностъ да има пристанище, и ще видите, че кюстендилскитѣ граждани съ две рѣце ще гласуватъ да дадатъ всичко, каквото могатъ да дадатъ“. Недейте забравя, г-да, голѣмата изгода за тѣзи градове, въ които има пристанище, защото населението въ града използва пристанището.

Но и друго нѣщо има. По досегашния законъ, тамъ, дето мине желѣзнопѣтна линия, тамъ, дето се прави гара, отчуждаватъ се мѣстата и се плащатъ отъ общината, въ землището на която става това отчуждение.

Г. Каназирски (д. ср): За нови гари и нови пристанища.

Министъръ С. Костурковъ: Занапредъ този принципъ е премахнатъ и е замѣстенъ съ противното: нови гари ще се правятъ и нови линии ще се прокарватъ, като отчужденията ще ставатъ за смѣтка на желѣзнопѣтната администрация, защото дотегна вече и на общинитѣ — то е вѣрно. Досега е достатъчно взето отъ общинитѣ.

Нѣкои отъ дѣснищата: А за тѣзи, които сѣмъ въ строежъ?

Министъръ С. Костурковъ: То е свършено вече. Отчужденията тамъ сѣмъ направени.

Нека народнитѣ представители г. Жеко Желябовъ и г. Каназирски се съгласятъ да си оттеглятъ предложението и да се гласува сега § 7 така, както е редактиранъ.

Азъ съмъ направилъ, г-да, разпоредба още преди нѣколко дни въ дирекцията на желѣзницитѣ да се проучи този въпросъ на нова смѣтка основно въ скоро време и да се види като какво би се платило на тѣзи общини, които евентуално биха поискали плащане. Ако сумата не е много голѣма, най-после тая жертва може да се направи; но ако сумата е голѣма — заявявамъ — нѣма да платимъ. Сега ще се приеме това, а ако има възможностъ да се помогне нѣщо, то ще стане при третото четене. Тоя ангажментъ поемамъ — че до третото четене проучването ще бѣде свършено. Чакамъ сега докладна записка по въпроса, но вие знаете, че днесъ следъ обѣдъ чиновницитѣ не работятъ, а отъ друга страна, голѣмитѣ служители при Дирекцията на желѣзницитѣ бѣха заети въ конференцията, която се закрива сега въ 3½ ч., и затуй не можъ да се свърши тая работа. Давамъ ви декларация, че до идущото заседание този въпросъ ще бѣде проученъ. Не давамъ ангажментъ, че непременно ще поставя забележка тукъ; ако има възможностъ, ще я поставя; ако нѣма — нѣма да я поставя.

Г. Каназирски (д. ср): Азъ оттеглямъ предложението си при Вашата декларация, че поне на трето четене още единъ пътъ ще разгледаме въпроса.

Председателствуващъ Н. Захариевъ: Които приематъ § 7, както се прочете, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ С. Йовевъ (д): (Чете) „§ 8. — Чл. 10, се отмѣнява изцѣло“.

Председателствуващъ Н. Захариевъ: Ксито приематъ § 8, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ С. Йовевъ (д): (Чете)

„§ 9. — Чл. 11 става чл. 17 и се измѣнява, както следва: Главната дирекция на желѣзницитѣ и пристанищата може да вземе отъ частни и общински имоти нуждитѣ й карьерни материали за направата на ж. п. линии и пристанища.“

Главната дирекция опредѣля мѣстата, отъ кждето ще се взематъ материалитѣ, съ огледъ нуждата и интереса на постройката.

Вземането на материалитѣ започва веднага следъ уведомлението на притежателя отъ Главната дирекция на желѣзницитѣ и пристанищата, чрезъ съответния секционенъ инженеръ. При съпротивление отъ страна на стопанина, имотитѣ се завзематъ по административенъ редъ.

За вземане материали отъ държавни и общински карриери, не се плаща никакво обезщетение, карьерно право или каквито и да било други берии.

Взетитѣ материали отъ частни карриери се заплащатъ като такива. За взетитѣ материали отъ мѣста, които не сѣмъ били разработени до този моментъ като карриери, се заплаща съответно обезщетение.

Обезщетението по горнитѣ две алинеи се опредѣля по реда на чл. 16 и ако се приеме отъ заинтересованитѣ, се заплаща ежемесечно“.

Председателствуващъ Н. Захариевъ: Които приематъ § 9, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ С. Йовевъ (д): (Чете)

„§ 10. — Чл. 12 става чл. 18 и се измѣня, както следва: По реда на чл. 16 се оценяватъ и заплащатъ шетитѣ само на частнитѣ имоти, вследствие завземането имъ, въ свръзка съ нуждитѣ на постройкитѣ за складиране на материали, направа на временни пѣтища и пр. или когато, безъ да сѣмъ завзети имотитѣ, вследствие постройката имъ, се причиняватъ щети.“

Обезщетение се плаща и когато, безъ да е използванъ имота, му е нанесена щета“.

Председателствуващъ Н. Захариевъ: Които приематъ § 10, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ С. Йовевъ (д): (Чете) „§ 11. — Чл. 13 става чл. 19“.

Председателствуващъ Н. Захариевъ: Които приематъ § 11, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ С. Йовевъ (д): (Чете)

„§ 12. — Чл. 14 става чл. 20 и се измѣня, както следва: Всички материали, внасяни отъ странство за постройка на желѣзници и пристанища, по тоя законъ, независимо отъ естеството имъ, се освобождаватъ отъ вносно мито и всички други бѣрии“.

Председателстващъ Н. Захариевъ: Които приематъ § 12, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ С. Йовевъ (д): (Чете)
„§ 13. — Чл. 21 (новъ). Подробноститѣ по прилагането на настоящия законъ ще се уредятъ съ правилникъ, изработенъ отъ Главната дирекция на желѣзницитѣ и пристанищата“.

Председателстващъ Н. Захариевъ: Които приематъ § 13, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ С. Йовевъ (д): (Чете) „§ 14. — Чл. 15 става чл. 22“.

Председателстващъ Н. Захариевъ: Които приематъ § 14, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ С. Йовевъ (д): (Чете) „§ 15. — Чл. 16 става чл. 23“.

Председателстващъ Н. Захариевъ: Които приематъ § 15, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ С. Йовевъ (д): (Чете) „§ 16. — Чл. 17 става чл. 24“.

Председателстващъ Н. Захариевъ: Които приематъ § 16, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ С. Йовевъ (д): (Чете)
„§ 17. — Чл. 18 става чл. 25 и се измѣня, както следва. Законътъ за подобрене и разширение на ж. п. мрежа и пристанища и за постройка на малки морски и дунавски пристанища и скели отъ 1923 година и този отъ 1925, както и всички други законоположения, които противоречатъ на настоящия законъ, се отмѣняватъ.“

Председателстващъ Н. Захариевъ: Които приематъ чл. 17, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ С. Йовевъ (д): (Чете)
„§ 18. — Чл. 26. Настоящиятъ законъ влиза въ сила отъ 1 април 1933 година“.

Председателстващъ Н. Захариевъ: Които приематъ § 18, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Следва точка пета отъ дневния редъ — второ четене законопроекта за измѣнение и допълнение на закона за трудовитѣ земледѣлски стопанства.

Има думата г. министърътъ на желѣзницитѣ, пощитѣ и телеграфитѣ.

Министъръ С. Костурковъ: Г. г. народни представители! По предложение на г. министъръ-председателя, моля, да се вдигне заседанието сега и следното заседание да има дневенъ редъ:

1. Първо четене законопроекта за измѣнение на закона за Българската народна банка.

2. Трето четене законопроекта за измѣнение на закона за разширение на желѣзницѣната мрежа и на пристанищата.

3. Второ четене бюджетопроекта за приходитѣ на държавата.

4. Второ четене законопроекта за бюджета на държавата за 1933/1934 финансова година.

5. Второ четене законопроекта за измѣнение и допълнение на закона за трудовитѣ земледѣлски стопанства.

6. Второ четене законопроекта за уреждане наемнитѣ отношения.

7. Одобрение предложението за отпускане народна пенсия на бившия народенъ представителъ Илия Георговъ.

Първо четене законопроектитѣ:

8. За отпускане на Еронимъ Буфети еднократна държавна помощ.

8. За отпускане народна пенсия на управителя на обществениитѣ градини въ София, Жозефъ Фрай и пр.

10. За допълнение на закона за построяване сгради за сѣдебни мѣста въ царството.

11. Първо четене предложението за измѣнение правилника за вътрешния редъ на Народното събрание.

12. Докладъ на прошетарната комисия.

Н. Стамболиевъ (з): За кога се вдига заседанието?

Министъръ С. Костурковъ: За въ понедѣлникъ.

Председателстващъ Н. Захариевъ: Г. министре! Въ листа за дневния редъ е означено за утре — недѣля.

Министъръ С. Костурковъ: Добре, тогава, за утре.

С. Омарчевски (з): Защо не продължимъ разглеждането на дневния редъ сега?

А. Аврамовъ (з): Искамъ думата по дневния редъ.

Председателстващъ Н. Захариевъ: Има думата народниятъ представителъ г. Аврамъ Аврамовъ.

А. Аврамовъ (з): Г. г. народни представители! Часътъ е 7½. Оставатъ ни още нѣколко дни да заседаваме. Ние чакаме стана една година да прокараме закона за т. п. с., а сега — законъ за т. з. с. И тъкмо, когато тоя законопроектъ дойде да се постави на дневенъ редъ, вдига се заседанието! Азъ не зная, какви сѣ съображенията на Парламента, за да напустнемъ заседанието сега и да не разгледаме тоя законопроектъ.

(Влиза въ залата министъръ К. Муравиевъ)

Ето, г. министърътъ на земледѣлието дойде. Ние ще трѣбва да продължимъ заседанието, за да се разгледа тоя законопроектъ. Той е належащъ, той е единъ отъ стопанскитѣ закони, които трѣбва непременно да минатъ въ тая сесия.

Азъ правя предложение, да се пристѣпимъ веднага къмъ разглеждане законопроекта за трудовитѣ земледѣлски стопанства.

(Министъръ С. Костурковъ излиза)

А. Буковъ (з): Искамъ думата по дневния редъ.

Председателстващъ Н. Захариевъ: Има думата народниятъ представителъ г. Асенъ Буковъ.

А. Буковъ (з): Има време. Моля, да се продължи заседанието, да се свърши съ законопроекта за трудовитѣ земледѣлски стопанства на второ четене. Той отдавна е миналъ презъ комисията. Нѣма никакво основание, за да се вдига заседанието.

Н. Стамболиевъ (з): Ние даже настояваме и утре, недѣля, да има заседание.

С. Омарчевски (з): Правя предложение, да се продължи заседанието до 12 часа, да прокараме законопроекта за трудовитѣ земледѣлски стопанства, и други законопроекти. Иначе нѣма да присѣдствуваме. Не може така да си играемъ на обѣхи! (Глъчка)

Г. председателю! Има направено формално предложение. Моля, заседанието да бѣде продължено до 12 ч. (Глъчка)

Председателстващъ Н. Захариевъ: (Звъни) Г-да! Въпросътъ е уреденъ и ще продължимъ заседанието.

Пристѣпваме къмъ точка пета отъ дневния редъ — второ четене законопроекта за измѣнение и допълнение на закона за трудовитѣ земледѣлски стопанства.

Н. Пѣдаревъ (д. сг. Ц): Искамъ да зная какво стана съ предложението на министъръ Костурковъ, направено отъ името на министъръ-председателя. (Глъчка)

П. Стайновъ (д. сг): Г. министърътъ на желѣзницитѣ прави предложението отъ името на министъръ-председателя, което не се одобрява отъ Парламента! Ако болшинството бламирва правителството си, да го знаемъ.

М. Дилиановъ (з): Ти ли, професоре, казвашъ това? Ще ти се смѣятъ!

С. Омарчевски (з): Никакво бламирване! Народното събрание решава да продължи заседанието. Какво приказ-

ваш! (Голѣма глъчка) Ще стоимъ до 12 ч. и ще приемемъ законопроекта.

Н. Стамболиевъ (з): Министъръ-председателят не е знаелъ, че министърът на земледѣлието ще бѣде тукъ.

Председателствуващъ Н. Захариевъ: Г. министърът на земледѣлието е тукъ. Г. министърът на желѣзницитѣ направи своето предложение, защото г. министърът на земледѣлието не бѣше тукъ. (Глъчка. Остри пререкания между сговористи и земледѣлци)

Моля докладчика г. Буковъ да докладва законопроекта. Има думата докладчикът г. Асенъ Буковъ.

Докладчикъ А. Буковъ (з): (Започва да чете заглавието на законопроекта. Голѣма глъчка)

Х. Мирски (д) и други демократи: Нѣма кворумъ! (Народнитѣ представители демократи, радикали и национал-либерали отъ болшинството напускатъ залата. Оставатъ народнитѣ представители отъ тия групи П. Дичевъ, Г. Геновъ и В. Савовъ. Глъчка)

Министъръ К. Муравиевъ: (Къмъ излизащитѣ народни представители) Азъ не бѣхъ тукъ, затуй бѣ направено предложение отъ министра на желѣзницитѣ, да се вдигне заседанието. (Народнитѣ представители сговористи и отъ двѣтъ крила напускатъ залата)

Н. Пждаревъ (д. сг. Ц): (Казва нѣщо)

С. Омарчевски (з): Пждарска глава!

Н. Пждаревъ (д. сг. Ц): Вие бламирате правителството си. Не можемъ да ви поддържаме.

М. Деляновъ (з): Рано или късно вашитѣ безобразия ще излѣзатъ наяве.

Н. Стамболиевъ (з): Вие не искате да бѣде прокаранъ законътъ, затуй напущате.

Н. Пждаревъ (д. сг. Ц): Когато е въпросъ за вашата законностъ, то е друго. Но въ таквъ случай на васъ устата бързо ще бѣде запушена. (Напуска залата. Глъчка)

Председателствуващъ Н. Захариевъ: (Звъни)

И. Куртевъ (нац. л): Оставате 22 души! (Напуска залата. Възражения отъ земледѣлцитѣ. Глъчка)

Председателствуващъ Н. Захариевъ: (Звъни)

Докладчикъ А. Буковъ (з): (Чете)

„ЗАКОНЪ“

за измѣнение и допълнение на закона за трудовитѣ земледѣлски стопанства“.

Председателствуващъ Н. Захариевъ: Които приематъ заглавието на законопроекта, както се прочете, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ А. Буковъ (з): (Чете)

„§ 1. Чл. 1 се измѣнява, както следва:

Законътъ за трудовитѣ земледѣлски стопанства има за целъ да снабди съ земя малоземелнитѣ, обезземелни земледѣлски стопани, земледѣлскитѣ работници и бедни преселници, за създаване жизнеспособни трудови земледѣлски стопанства, както и за оземляване кооперациитѣ за стопански цели.

Нужднитѣ за целта земи ще се взематъ отъ поземелния фондъ, образуванъ съгласно постановленията на настоящия законъ.

Забележка. Оземелнитѣ кооперации използватъ даденитѣ имъ земи съ прѣкото участие на кооператоритѣ, подъ рѣководството на мѣстния агрономъ“.

А. Аврамовъ (з): Искамъ думата.

С. Омарчевски (з) и други земледѣлци: Стига, бе! Съдай долу!

Председателствуващъ Н. Захариевъ: Които приематъ § 1, както се докладва отъ г. докладчика, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

*) За текста на законопроекта, приетъ на първо четене, вж. прил. Т. I, № 71.

Докладчикъ А. Буковъ (з): (Чете)

„§ 2. Чл. 2 се измѣнява, както следва: Поземелниятъ фондъ се образува отъ:

а) Държавнитѣ земи, които Министерството на земледѣлието и държавнитѣ имоти не използва и не може да използва за своитѣ културно-стопански цели, както и отъ безстопанственитѣ земи.

б) Изключенитѣ отъ обекта на горското стопанство части отъ държавнитѣ гори.

в) Изключенитѣ отъ обекта на горското стопанство части отъ общинскитѣ гори, които, причислени къмъ площта на меритѣ, биха останали свободни следъ закрѣгляването на сѣщитѣ.

г) Ония части отъ общинскитѣ мери, които биха останали свободни следъ окончателното опредѣляне и закрѣгляване границитѣ на общинската мера, като при опредѣляне размѣра ще се взема подъ внимание броятъ на добитѣка, смѣтано за всѣка глава едъръ добитѣкъ отъ единъ до два декара и за всѣка глава дребенъ — по половинъ декаръ.

д) Отъ земитѣ, дадени за използване на училищни, скотовѣдни и др. фондове, на които правото на ползуване се ограничава до единъ и половина декара на домакинство за училищнитѣ, до единъ декаръ на домакинство за скотовѣднитѣ и до половинъ декаръ на домакинство общо за всички останали фондове. Разликата въ повече се причислява къмъ поземелния фондъ.

е) Отъ доброволно предложенитѣ за откупване частни земи на земевладѣлци по предварително обявени цени и условия.

ж) Земитѣ на изселилитѣ се и изселващи се отъ България земледѣлци, въ случай че държавата би откупила такива.

з) Присвоенитѣ отъ населението държавни земи и общински мери следъ 1903 година до влизането въ сила на настоящия законъ, ако не бѣдатъ изплатени отъ присвоителитѣ Това нареждане не се прилага къмъ заграбителитѣ на части отъ закрѣгленитѣ мери, които заграбители се отстраняватъ по административенъ редъ.

Лицата, които сѣ присвоили надъ 50 декари отъ тѣзи земи, иматъ право да запазятъ отъ тѣхъ, като заплатятъ само 50 декари, а остатѣкътъ се причислява къмъ поземелния фондъ.

и) Отчужденитѣ по закона за т. п. с. и завѣтитѣ за настаняване бѣжанцитѣ и оземляване мѣстнитѣ жители земи на чуждитѣ подданици, както и земитѣ на лицата, ползуващи се отъ конвенцията между България и Гърция за свободата на емиграцията на българското и грѣцкото етнически малцинства.

к) Земитѣ, които сѣ останали неизползувани отъ Дирекцията за селско-стопанско настаняване бѣжанцитѣ, както и ония земи, които биха останали свободни, въ случай че настаненитѣ бѣжанци ги напустнатъ.

Забележка I. Земитѣ на поземелния фондъ и подлежащитѣ на включване въ този фондъ части отъ меритѣ или изключенитѣ отъ обекта на горското стопанство, закрѣлявши гори, не могатъ да се използватъ за училищни, скотовѣдни и други фондове. Учреденитѣ досега фондове върху тия земи се отмѣняватъ.

Забележка II. Лицата, които незаконно завзематъ и държатъ фондови земи, се изваждатъ отъ тѣхъ веднага по административенъ редъ.

Забележка III. Земитѣ, упоменати въ точки „а“, „б“, „в“, „ж“ и „и“ се отчуждаватъ направо отъ съвета при отдѣлението за поземелна собственостъ и комасация.

Забележка IV. На отдѣлението за поземелна собственостъ и комасация се предаватъ свободнитѣ къщи, строени за настаняване бѣжанцитѣ, както и ония къщи, които биха останали следъ опразването имъ отъ настаненитѣ бѣжанци. Въ тия къщи отдѣлението настанява преселници или мѣстни жители, по цени, установени въ споразумение съ Дирекцията на държавнитѣ дългове.

Забележка V. Оземелнитѣ държавни учреждения съ земи, принадлежащи на частни и юридически лица, запазватъ даденитѣ земи, ако ги владѣятъ и стопанисватъ. Тия земи се заплащатъ по цени, опредѣлени въ чл. 8 отъ настоящия законъ“.

С. Ризовъ (з): Искамъ думата.

С. Омарчевски (з) и други земледѣлци: Седни си долу!

С. Ризовъ (з): Не знаете, какво ще приказвамъ.

Отъ земледѣлцитѣ: Стига!

Председателствуващъ Н. Захариевъ: Които приематъ § 2, както се докладва отъ г. докладчика, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ А. Буковъ (з): (Чете)

„§ 3. Чл. 3 се отменява.“

Председателствуващъ Н. Захариевъ: Които приематъ § 3, както се докладва, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ А. Буковъ (з): (Чете)

„§ 4. Прибавя се новъ

Чл. 3. Меритъ, които сѣ въ общо ползуване на две и повече населени мѣста или сѣ спорни помежду имъ, се закрѣпчаватъ направо отъ отдѣлението за поземелна собственостъ и комасация, съ огледъ на нуждитъ на ползующитъ се или спорящи села, освенъ ако населенитъ мѣста пожелаятъ да бѣдатъ подѣлени помежду имъ, въ какъвто случай закрѣпчаването се извършва поотдѣлно за всѣко село. Останалитъ извънъ закрѣпенитъ граници части се причисляватъ и отчуждаватъ въ полза на поземелния фондъ.“

Председателствуващъ Н. Захариевъ: Които приематъ § 4, както се докладва, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ А. Буковъ (з): (Чете)

„§ 5. Членове 8, 10 и 11 се отменяватъ.“

Председателствуващъ Н. Захариевъ: Които приематъ § 6, както се докладва, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ А. Буковъ (з): (Чете)

„§ 6. Чл. 12 става чл. 4.“

Председателствуващъ Н. Захариевъ: Които приематъ § 12, както се докладва, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ А. Буковъ (з): (Чете)

„§ 7. Чл. 13 става чл. 5 и се изменява, както следва:

Общото пространство земя за всѣки, който се оземлява или доземлява, не може да надминава 50 декара.“

Председателствуващъ Н. Захариевъ: Които приематъ § 7, както се докладва, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ А. Буковъ (з): (Чете)

„§ 8. Чл. 14 става чл. 6.“

Председателствуващъ Н. Захариевъ: Които приематъ § 8, както се докладва, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ А. Буковъ (з): (Чете)

„§ 9. Прибавя се новъ.

Чл. 7. Лицата, които получаватъ инвалидна пенсия, иматъ право да бѣдатъ оземлени безвъзмездно, ако се откажатъ да получаватъ пенсията си.

Тая разпоредба не прѣчи за оземляването на сѣщитъ лица на общо основание срещу заплащане стойността на земята, ако подлежатъ на оземляване.“

Председателствуващъ Н. Захариевъ: Които приематъ § 9, както се докладва, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ А. Буковъ (з): (Чете)

„§ 10. Членове 15 и 17 се отменяватъ.“

Председателствуващъ Н. Захариевъ: Които приематъ § 10, както се докладва, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ А. Буковъ (з): (Чете)

§ 11. Чл. 18 става чл. 8 и се изменява, както следва:

Отчужденитъ съгласно постановленията на настоящия законъ земи се заплащатъ на притежателитъ имъ по тарифни цени, опредѣлени отъ отдѣлението за поземелна собственостъ и комасация за всѣко населено мѣсто и за всѣки видъ земя, които цени не могатъ да бѣдатъ повисоки отъ 50% отъ пазарната стойностъ на земята презъ 1932 година.

Направенитъ досега оценки на земитъ, които сѣ отчуждени и причислени къмъ фонда, се ревизиратъ съгласно новоизмѣненитъ тарифни цени.

Присъединенитъ къмъ поземелния фондъ части отъ общинскитъ мери и гори се заплащатъ на общинитъ въ размѣръ 50% отъ опредѣленитъ по-горе тарифни цени.“

Председателствуващъ Н. Захариевъ: Които приематъ § 11, както се докладва, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ А. Буковъ (з): (Чете)

„§ 12. Чл. 19 се отменява.“

Председателствуващъ Н. Захариевъ: Които приематъ § 12, както се докладва, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ А. Буковъ (з): (Чете)

„§ 13. Чл. 20 се отменява.“

Председателствуващъ Н. Захариевъ: Които приематъ § 13, както се докладва, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ А. Буковъ (з): (Чете)

„§ 14. Чл. 21 става чл. 9.“

Председателствуващъ Н. Захариевъ: Които приематъ § 14, както се докладва, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ А. Буковъ (з): (Чете)

„§ 15. Чл. 22 става чл. 10 и се изменява, както следва: Всички земи, които по силата на закона преминаватъ върху държавата, или се раздаватъ за смѣтка на държавата, се изплащатъ на поземелния фондъ отъ срѣдствата на държавния бюджетъ.“

Председателствуващъ Н. Захариевъ: Които приематъ § 15, както се докладва, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ А. Буковъ (з): (Чете)

„§ 16. Новъ чл. 11.

Отчужденитъ земи се изплащатъ въ продължение на 20 години, като всѣка година се плаща по $\frac{1}{20}$ отъ дължимата сума. Това се отнася и за отчужденитъ земи отъ минало време.“

Председателствуващъ Н. Захариевъ: Които приематъ § 16, както се докладва, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ А. Буковъ (з): (Чете)

„§ 17. Членове 23, 24, 25, 26 и 27 се отменяватъ.“

Председателствуващъ Н. Захариевъ: Които приематъ § 17, като се докладва, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ А. Буковъ (з): (Чете)

„§ 18. Чл. 28 става чл. 12 и се изменява, както следва: Лицата, които получаватъ земи, заплащатъ сѣщитъ на фонда по ценитъ, по които сѣ отчуждени, като при съставянето на документа за собственостъ плащатъ 10%, а остатъка плащатъ въ срокъ 20 години.

Освенъ това оземленитъ заплащатъ 2% отъ цѣлата стойностъ на земята, съ която се оземляватъ, въ полза на поземелния фондъ.

За бележка I. При крайно бедствено положение сѣветътъ при отдѣлението за поземелна собственостъ и комасация има право да отсрочва най-много за една година изплащането на годишнитъ вноски.

За бележка II. Поетитъ отъ оземленитъ лица по досега действащитъ наредби задължения къмъ Българската земеделска банка се заличаватъ и изплащането на земитъ става по реда, установенъ съ настоящия членъ. Направенитъ отъ оземленитъ лица вноски, които не сѣ оформени по установения досега редъ, се минаватъ въ лихвената смѣтка на фонда при Българската земеделска банка и смѣтитъ по тѣхъ се уреждатъ отъ отдѣлението за поземелна собственостъ и комасация.“

Председателствуващъ Н. Захариевъ: Които приематъ § 18, както се докладва, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ А. Буковъ (з): (Чете)

„§ 19. Новъ чл. 13.

На оземленитѣ лица се издаватъ веднага актове за поземелна собственостъ, които имъ се предаватъ следъ окончателното изплащане на дадената имъ земя. При предаването на акта същиятъ се вписва служебно въ ипотечнитѣ книги.

Председателствуващъ Н. Захариевъ: Които приематъ § 19, както се докладва, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ А. Буковъ (з): (Чете)
„§ 20. Чл. 29 се отмѣнява.“

Председателствуващъ Н. Захариевъ: Които приематъ § 20, както се докладва, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ А. Буковъ (з): (Чете)

„§ 21. Чл. 30 става чл. 14 и се измѣнява:

Оземленитѣ могатъ да издѣлжатъ поетото задължение и преди изтичането на предвидения въ чл. 12 срокъ, но тѣ не могатъ въ течение на 20 години да продаватъ, нито да ипотекиратъ земитѣ, съ които сѣ оземлени, както и тия, които сѣ имали въ собственостъ, освенъ предъ Българската земеделска банка.“

Председателствуващъ Н. Захариевъ: Които приематъ § 21, като се докладва, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ А. Буковъ (з): (Чете)

„§ 22. Новъ чл. 15.

Когато оземленитѣ не обработватъ прѣко даденитѣ имъ земи или не заплащатъ своевременно поетитѣ задължения, земитѣ имъ се отнематъ и се причисляватъ къмъ поземелния фондъ.

Въ този случай на лигата се задържа отъ направенитѣ вноски следващиятъ се вземъ за използване на земитѣ по тарифитѣ за изтеклитѣ години, а остатъкътъ имъ се връща.“

Председателствуващъ Н. Захариевъ: Които приематъ § 22, както се докладва, моля да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ А. Буковъ (з): (Чете)

„§ 23. Новъ членъ 16.

Земитѣ на починалитѣ приобретатели се наследяватъ отъ наследницитѣ имъ. Тѣзи земи, обаче, не могатъ да бѣдатъ подѣлявани до окончателното имъ изплащане и снабдяване съ актъ за поземелна собственостъ.“

Председателствуващъ Н. Захариевъ: Които приематъ § 23, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ А. Буковъ (з): (Чете)

„§ 24. Членове 31, 32, 33 и 34 се отмѣняватъ.“

Председателствуващъ Н. Захариевъ: Които приематъ § 24, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ А. Буковъ (з): (Чете)

„§ 25. Членъ 34а става чл. 17 и се измѣнява, както следва:

Отчужденитѣ отъ общинскитѣ мери и гори земи по закона за т. п. с. и т. з. с., които сѣ дадени за настаняване на бѣжанцитѣ, се считатъ за държавни отъ момента на предаването имъ на Главната дирекция за настаняване бѣжанцитѣ, като държавата обезщетява общинитѣ по начина, указанъ въ чл. 11 отъ настоящия законъ.“

Председателствуващъ Н. Захариевъ: Които приематъ § 25, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ А. Буковъ (з): (Чете)

„§ 26. Чл. 35 става чл. 18 и се измѣнява, както следва:

На лица, които се оземляватъ и които не притежаватъ дворни мѣста, общинската комисиия за поземелна собственостъ дава нуждното пространство за дворъ отъ поземелния фондъ, размѣрътъ на които дворове въ нѣкой случай не може да надминава два декара.

Забележка. Възстановяватъ се и оставатъ въ сила и приравняватъ по право къмъ актоветѣ за собственостъ нотариалнитѣ актове, издадени по чл. чл. 6, 13 и 58 отъ закона за трудовата поземелна собственостъ, които актове

сѣ били унищожени по разпореждане на чл. чл. 8 и 34 отъ закона за т. з. с., ако правоимащиятъ по такъвъ актъ се намира въ владение на имота“.

Председателствуващъ Н. Захариевъ: Които приематъ § 26, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

А. Кантарджиевъ (д): Г. председателю! Обръщамъ вниманието Ви, че нѣма кворумъ. (Силни възражения отъ земеделцитѣ)

Нѣкой отъ земеделцитѣ: Снощи имаше ли кворумъ?

А. Кантарджиевъ (д): Азъ обръщамъ вниманието на председателството, че нѣма кворумъ. (Скарване между А. Кантарджиевъ и И. Василевъ)

С. Омарчевски (з): Ние желаемъ да работимъ, а не да хайлазуваме и да хаймануваме. (Глъчка)

Н. Стамболиевъ (з): (Къмъ А. Кантарджиевъ) Това е провокация.

Председателствуващъ Н. Захариевъ: (Звъни)

Докладчикъ А. Буковъ (з): (Чете)

„§ 27. Чл. 36 става чл. 19“.

Председателствуващъ Н. Захариевъ: Които приематъ § 27, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ А. Буковъ (з): (Чете)

§ 28. Чл. 37 става чл. 20 и се измѣнява, както следва: Този законъ се прилага отъ:

а) общинскитѣ комисиия за поземелната собственостъ; б) отдѣление за поземелната собственостъ и комасация при Министерството на земеделието и държавнитѣ имоти.

Общинскитѣ комисиия за поземелна собственостъ се състоятъ: отъ агронома или неговъ замѣстникъ, единъ земеделецъ-стопанинъ, назначенъ отъ министра на земеделието и държавнитѣ имоти, и единъ общински съветникъ-земеделецъ-стопанинъ, посоченъ отъ общинския съветъ.

Забележка: Ако общинскиятъ съветъ не посочи лице, такова се назначава направо отъ министра на земеделието и държавнитѣ имоти“.

Председателствуващъ Н. Захариевъ: Които приематъ § 28, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ А. Буковъ (з): (Чете)

„§ 29. Членове 38 и 39 се отмѣняватъ“.

Председателствуващъ Н. Захариевъ: Които приематъ § 29, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ А. Буковъ (з): (Чете)

„§ 30. Чл. 40 става чл. 21 и се измѣнява, както следва:

Отдѣлението за поземелна собственостъ и комасация: а) организира, ръководи и контролира отчуждаването на земитѣ, които, съгласно настоящия законъ, трѣбва да бѣдатъ причислени къмъ поземелния фондъ;

б) урежда използването на нераздадени земи на поземелния фондъ;

в) организира, ръководи и контролира всички работи въ връзка съ оземляването и вътрешното заселяване;

г) грижи се за закрѣгляването на меритѣ и правилното събиране и закрѣгляване на поземелната собственостъ и

д) издава документи за поземелна собственостъ“.

Председателствуващъ Н. Захариевъ: Които приематъ § 30, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ А. Буковъ (з): (Чете)

„§ 31. Чл. 41 се отмѣнява“.

Председателствуващъ Н. Захариевъ: Които приематъ § 31, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ А. Буковъ (з): (Чете)

§ 32. Чл. 42 става чл. 22 и се измѣнява, както следва:

Началникът на отделеието, главните инспектори при същото, юристконсултът при Министерството на земледелието и държавните имоти и един член от Върховния административен съд образуват съветъ под председателството на началника на отделеието.

Този съветъ прѳвѳрява, отмѳнява, допълва и утвърждава решенията на общинските поземелни комисии, извършва окончателното отчуждаване на земи, които се причисляват къмъ поземелния фондъ, и решава окончателно всички въпроси въ връзка съ приложението на закона. Решенията на съвета сѳ окончателни и не подлежат на никакво обжалване.

Председателствуващъ Н. Захариевъ: Които приематъ § 32, моля, да вдигнатъ рѳка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ А. Буковъ (з): (Чете)

„§ 33. Чл. чл. 43, 44, 45 и 46 се отмѳняватъ“.

Председателствуващъ Н. Захариевъ: Които приематъ § 33, моля, да вдигнатъ рѳка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ А. Буковъ (з): (Чете)

„§ 34. Чл. 47 става чл. 23 и се измѳнява, както следва: Общинските поземелни комисии:

1. Установяватъ ония размѳри отъ общинските мери, които, закрѳглени съгласно съ настоящия законъ въ цѳлостни правилни фигури, оставатъ на общината, а останалите части причисляватъ къмъ поземелния фондъ;

2. Издирватъ заграбените следъ 1903 година пространства отъ общинските мери и държавните земи и опредѳляятъ стойността, която трѳбва да заплатятъ лицата, които сѳ ги заграбили следъ казаната дата. Тѳзи решения на общинските поземелни комисии подлежатъ на обжалване предъ съвета при отделеието за поземлена собственост и комасация, който решава въпроса окончателно.

3. Измѳрватъ съ помощта на землемѳри всички земи, които образуватъ поземелния фондъ;

4. Разпредѳлятъ поземелния фондъ между тѳзи, които иматъ право на оземляване;

5. Опредѳлятъ кварталите и даватъ съдействие за бързо заселване на преселници и бѳжанци;

6. Раздаватъ дворни мѳста на оземлените;

7. Отдаватъ подъ наемъ нераздадените фондови земи по наредби и тарифи, изработени отъ отделеието за поземлена собственост и комасация.

Когато общинската поземелна комисия откаже да изпълни възложените ѳ ѳ обязанности, или не ги изпълни въ опредѳленъ срокъ, то съветътъ при отделеието има право да делегира лице, което да изпълни нарежданията въ мѳсто на комисията“.

Председателствуващъ Н. Захариевъ: Които приематъ § 34, моля, да вдигнатъ рѳка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ А. Буковъ (з): (Чете)

„§ 35. Чл. 48 се отмѳнява“.

Председателствуващъ Н. Захариевъ: Които приематъ § 35, моля, да вдигнатъ рѳка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ А. Буковъ (з): (Чете)

„§ 36. Чл. 49 става чл. 24 и се измѳнява, както следва: Заселването има за целъ да снабди съ земя:

а) бѳгари-земледѳлци бѳжанци отъ завладѳните бѳлгарски краища;

б) планински жители, чиито селища сѳ разположени въ водосборните басени на поройните рѳки и които подлежатъ на доброволно или принудително изселване по закона за горите. Изключени отъ обекта на горското стопанство държавни гори служатъ предимно за подобни преселвания;

в) подлежащите на оземляване земледѳлци, които поради липса на фондови земи не могатъ да бѳждатъ оземлени въ населените мѳста, кѳдето живѳятъ“.

Председателствуващъ Н. Захариевъ: Които приематъ § 36, моля, да вдигнатъ рѳка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ А. Буковъ (з): (Чете)

„§ 37. Чл. чл. 50 и 51 се отмѳняватъ“.

Председателствуващъ Н. Захариевъ: Които приематъ § 37, както се докладва, моля, да вдигнатъ рѳка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ А. Буковъ (з): (Чете)

„§ 38. Чл. 52 става чл. 25 и се измѳнява, както следва: Министерството на земледелието и държавните имоти отпуска на преселниците безплатно дървенъ материалъ отъ съседните държавни гори за жилищни и стопански постройки“.

Председателствуващъ Н. Захариевъ: Които приематъ § 38, както се докладва, моля, да вдигнатъ рѳка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ А. Буковъ (з): (Чете)

„§ 39. Чл. 53 става чл. 26 и се измѳнява, както следва: Самите преселници, както и тѳхната покѳщнина и инвентаръ, се превозватъ до новите имъ мѳстожителства безплатно по бѳлгарските държавни желѳзници“.

Председателствуващъ Н. Захариевъ: Които приематъ § 39, както се докладва, моля, да вдигнатъ рѳка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ А. Буковъ (з): (Чете)

„§ 40. Членове: 54, 55, 56, 57, 58, 59, 60, 61, 62, 63, 64 и 65 се отмѳняватъ“.

Председателствуващъ Н. Захариевъ: Които приематъ § 40, както се докладва, моля, да вдигнатъ рѳка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ А. Буковъ (з): (Чете)

„§ 41. Прибавятъ се нови членове:

Чл. 27. Отделеието за поземлена собственост и комасация може, по силата на настоящия законъ, да събира (комасира) разпрѳснатите и раздробени обработваеми земи, (ниви, ливади и др.) въ всѳко населено мѳсто, което поиска това съ целъ да се постигне по-разумното имъ стопанисване.

Тѳи земи образуватъ комасационна площъ, която обхваща землището на селотъ, което е поискало комасацията.

Границите на комасационната площъ, както и ония земи, които се включватъ или изключватъ отъ комасацията, се опредѳлятъ отъ специална комисия.

Забележка. Когато земите на жителите отъ населеното мѳсто, въ което се комасиратъ земите, сѳ въ чуждо землище, но сѳ прилепени до комасационната площъ, тѳ се включватъ въ площта и се комасиратъ, макаръ и да сѳ въ чуждо землище.

Чл. 28. Комасиране на земите си могатъ да поискатъ само населени мѳста, които сѳ произвели референдумъ за комасация и когато за комасацията сѳ се изказали повече отъ 50% стопани, спаднали въ населеното мѳсто или въ мѳстността, която ще се комасира.

Чл. 29. Комасацията се извършва отъ отделеието по стопански начинъ, чрезъ отдаване на търгъ или по доброволно съгласие.

Чл. 30. Техническо-стопанската работа при комасацията се състои въ:

а) снимане плана на сегашното землеразпредѳление и съставяне кадастралния планъ;

б) бонитиране и оценка на земите;

в) изработване на комасационния проектъ (плана на новото землеразпредѳление);

г) трасиране върху терена на новите комасирани парцели и въвеждане въ владение.

Чл. 31. Комасационниятъ планъ се изработва, като се има предъ видъ:

а) пѳтищата, прокарите и водопоеите да бѳждатъ толкова широки, че движението по тѳхъ да бѳде свободно и безопасно;

б) новите комасирани парцели да иматъ по възможностъ правилна форма, преимуществено правоѳгълници и всѳки парцелъ да граничи поне отъ едната страна съ пѳтъ;

в) Всѳки стопанинъ да получи равноценна и по възможностъ еднаква по качество и количество земя съ тази, която владѳе до комасацията.

Забележка. Разлики се допускатъ до 5% въ повече или по-малко отъ общата стойностъ на имотите. На получените по-малко или по-слаба земя се доплаща въ пари. Ония пѳкъ стопани, които получаватъ повече или по-ценна земя, сѳ длѳжни да заплатятъ горницата.

г) на всѳки стопанинъ да се даде парцелъ по възможностъ въ оная мѳстностъ, кѳдето сѳ били повече отъ неговите имоти;

д) всички паракендни полски имоти се отдѳлятъ въ периферията на комасационната площъ, като за всѳки пара-

кенденъ имотъ се дава парцелъ къмъ тази страна, кѣдето е селото на стопанина.

Чл. 32. Смѣтките за указанитѣ въ чл. 31 буква „в“ разлики се уреждатъ отъ отдѣлението за поземлена собственостъ и комасация, като длъжимитѣ суми се събиратъ отъ секретарь-бирниците по реда за събиране на данъцитѣ, а се изплащатъ на правоимащитѣ отъ отдѣлението за поземлена собственостъ и комасация.

Чл. 33. Бонитировката и оценката на земитѣ при комасацията се извършва отъ агрономъ и три вещи лица, избрани отъ стопанитѣ, които комасиратъ земитѣ си.

Чл. 34. Възраженията противъ кадастралния планъ, бонитировката и оценката се подаватъ въ едномесеченъ срокъ отъ обявяването имъ и се разглеждатъ отъ комисия, която се състои отъ мирови съдии за председателъ и членове: инженеръ-землемѣръ, агрономъ-бонитаторъ, общински кметъ или неговъ замѣстникъ и двама вещи земледѣлци, избрани отъ стопанитѣ съ явно гласоподаване, която комисия решава окончателно.

Чл. 35. Възраженията противъ комасационния проектъ се подаватъ въ едномесеченъ срокъ отъ обявяването му и се разглеждатъ отъ Главната съдебно-комасационна комисия, която се състои отъ председателъ — членъ отъ Върховния административенъ съдъ и членове: юрисконсултъ при министерството, началника на отдѣлението п. с. и комасация, главния инспекторъ при същото по службата комасация, единъ агрономъ бонитаторъ и единъ инженеръ-землемѣръ. Решенията на комисията сѣ окончателни и не подлежатъ на обжалване.

Чл. 36. Комасационниятъ планъ се утвърждава отъ министра на земледѣлието и държавнитѣ имоти, следъ което се трасира на терена и стопанитѣ се въвеждатъ въ владение отъ единъ инспекторъ отъ отдѣлението, кмета и единъ общински съветникъ.

Всѣки участникъ въ комасацията е длъженъ да приеме опредѣленитѣ му по плана комасирани парцели и да отстъпи своитѣ, влизащи въ комасацията.

Чл. 37. Снабдяването на стопанитѣ съ нотариални актове за комасиранитѣ парцели става отъ нотариуситѣ, въз основа удостоверения и скица, издадени отъ отдѣлението и въводителния протоколъ.

Чл. 38. Комасационниятъ планъ трѣбва да се поддържа, като въ него се нанасятъ всички промѣни на собствеността и границитѣ.

При продажба на комасирани парцели съсобственицитѣ и съседитѣ иматъ привилегията да ги изкупятъ по продажната цена.

Чл. 39. Установенитѣ по комасационния планъ пѣтища не могатъ да бѣдатъ разширявани или сътснвани. Нарушителитѣ се наказватъ съ глоба до 3.000 лева и възстановяването на пѣтя се извършва по административенъ редъ. Глобата се налага съ заповѣдь отъ министра на земледѣлието и държавнитѣ имоти въз основа на актъ, съставенъ отъ органитѣ на министерството или общинската власть.

Чл. 40. Всички редовно установени ипотеки, договори за наеми, плодоползване и други тежести върху засегнатитѣ отъ комасацията имоти се пренасятъ по съответнитѣ части отъ новитѣ комасирани парцели, които ги замѣстватъ.

Такива прехвърляния се освобождаватъ отъ всѣкакви такси, мита, берии, гербовъ и други налози.

Всички сервитутни права, които сѣ съществували върху земитѣ на прѣжитѣ участници въ комасацията, се унищожаватъ, ако прѣчатъ на комасацията.

Председателствуващъ Н. Захариевъ: Които приематъ § 41, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ А. Буковъ (з): (Чете)

„§ 42. Чл. 66 става чл. 41“.

Председателствуващъ Н. Захариевъ: Които приематъ § 42, както се докладва, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ А. Буковъ (з): (Чете)

„§ 43. Чл. 67 се отмѣнява“.

Председателствуващъ Н. Захариевъ: Които приематъ § 43, както се докладва, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ А. Буковъ (з): (Чете)

„§ 44. Чл. 68 става чл. 42 и се измѣнява както следва: Приходитѣ и разходитѣ на фонда се централизиратъ въ отдѣлението за поземлена собственостъ и комасация“.

Председателствуващъ Н. Захариевъ: Които приематъ § 44, както се докладва, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ А. Буковъ (з): (Чете)

„§ 45. Чл. 69 става чл. 43“.

Председателствуващъ Н. Захариевъ: Които приематъ § 45, както се докладва, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ А. Буковъ (з): (Чете)

„§ 46. Чл. чл. 70, 71 и 72 се отмѣняватъ“.

Председателствуващъ Н. Захариевъ: Които приематъ § 46, както се докладва, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ А. Буковъ (з): (Чете)

„§ 47. Чл. 73 става чл. 44“.

Председателствуващъ Н. Захариевъ: Които приематъ § 47, както се докладва, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ А. Буковъ (з): (Чете)

„§ 48. Чл. 74 става чл. 45 и се измѣнява, както следва: Членовѣтѣ на общинскитѣ поземелни комисии и общинскитѣ съвети, натоварени съ прилагането на настоящия законъ се наказватъ за небрежностъ и бездействие при изпълнение на своитѣ обязанности, съ заповѣдь на министра на земледѣлието и държавнитѣ имоти, съ глоба до 3.000 л.“

Председателствуващъ Н. Захариевъ: Които приематъ § 48, както се докладва, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ А. Буковъ (з): (Чете)

„§ 49. Чл. 75 става чл. 46 и се измѣнява, както следва: Който не изпълни въ опредѣленъ срокъ, безъ уважителни причини, законнитѣ решения, нареждания и заповѣди на общинскитѣ поземелни комисии и отдѣлението за поземлена собственостъ и комасация, се наказва отъ общинската поземлена комисия съ глоба до 500 л., а отъ министра на земледѣлието и държавнитѣ имоти, съ глоба до 3.000 л., за която целъ се издава нуждната заповѣдь, следъ което му се дава срокъ за ново изпълнение“.

Председателствуващъ Н. Захариевъ: Които приематъ § 49, както се докладва, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ А. Буковъ (з): (Чете)

„§ 50. Чл. 76 става чл. 47 и се измѣнява, както следва: Който не изпълни законнитѣ решения, нареждания и постановления на общинскитѣ поземелни комисии и на отдѣлението за поземлена собственостъ и комасация въ втория срокъ, даденъ по чл. 46, се наказва съ тъмниченъ затворъ до 1 година и съ глоба до 5.000 л.“

Председателствуващъ Н. Захариевъ: Които приематъ § 50, както се докладва, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ А. Буковъ (з): (Чете)

„§ 51. Чл. 77 става чл. 48 и се измѣнява, както следва: Който съ сила или заплашване затруднява изпълнението на законнитѣ решения, заповѣди и нареждания на горезначенитѣ органи и отдѣлението за поземлена собственостъ и комасация, се наказва съ тъмниченъ затворъ до три години и съ глоба до 10.000 л.“

Председателствуващъ Н. Захариевъ: Които приематъ § 51, както се докладва, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ А. Буковъ (з): (Чете)

„§ 52. Чл. 78 става чл. 49“.

Председателствуващъ Н. Захариевъ: Които приематъ § 52, както се докладва, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ А. Буковъ (з): (Чете)

„§ 53. Чл. 81 се отмѣнява“.

Председателствувашъ Н. Захариевъ: Които приематъ § 53, както се докладва, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ А. Буковъ (з): (Чете)

„§ 54. Чл. 82 става чл. 50 и се измѣнява, както следва: Всички книжа, актове, скици и пр. по отчуждаването и разпредѣлението на поземелната собственост, оземляването, размѣната, комасирането, закрѣгляването, основаването на поселища, а така сѣщо и книжата за влагане суми въ Българска земеделска банка за смѣтка на фонда, се освобождаватъ отъ такси, налози, мита, берии и гербовъ налогъ“.

Председателствувашъ Н. Захариевъ: Които приематъ § 54, както се докладва, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ А. Буковъ (з): (Чете)

„§ 55. Чл. 83 се отмѣнява“.

Председателствувашъ Н. Захариевъ: Които приематъ § 55, както се докладва, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ А. Буковъ (з): (Чете)

„§ 56. Чл. 84 се отмѣнява“.

Председателствувашъ Н. Захариевъ: Които приематъ § 56, както се докладва, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ А. Буковъ (з): (Чете)

„§ 57. Чл. 86 става чл. 51“.

Председателствувашъ Н. Захариевъ: Които приематъ § 57, както се докладва, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ А. Буковъ (з): (Чете)

„§ 58. Чл. 87 става чл. 52 и къмъ него се прибавя следната забележка:

За бележка. Наемитъ отъ фондовитъ земи, произходящи отъ общински мери и заклеявѣли общински гори, сѣ за смѣтка на общинитъ. Това се отнася и за невнесенитъ и несъбрани досега суми за минали години“.

Председателствувашъ Н. Захариевъ: Които приематъ § 58, както се докладва, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ А. Буковъ (з): (Чете)

„§ 59. Чл. 88 става чл. 53“.

Председателствувашъ Н. Захариевъ: Които приематъ § 59, както се докладва, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ А. Буковъ (з): (Чете)

„§ 60. Чл. чл. 89, 90, 91, 92, 93, 94, 95, 96, 97, 98 и 99 се отмѣняватъ“.

Председателствувашъ Н. Захариевъ: Които приематъ § 60, както се докладва, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ А. Буковъ (з): (Чете)

„§ 61. Новъ чл. 54.

Когато се констатира, че причисляването на земитъ къмъ поземления фондъ или че оземляването е станало неправилно и сѣ допустнати сѣществени нарушения на закона и наредбитъ, съветътъ при отдѣлението за поземелна собственост и комасация може, макаръ и извър-

шеното причисляване или оземляване да е утвърдено, да го измѣни, или отмѣни, като анулира съ мотивирано постановление издаденитъ актове за т. з. стопанства.

За бележка. Ако върху земята, която ще следва да бѣде отнета, по силата на настоящия членъ, оземелниятъ е направилъ трайни подобрения, като: стопански постройки, разсадници, градини, дозя и др., сѣщиятъ запазва оная частъ отъ земята, върху която сѣ направени трайни подобрения“.

Председателствувашъ Н. Захариевъ: Които приематъ § 61, както се докладва, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ А. Буковъ (з): (Чете)

„§ 62. Новъ чл. 55. Настоящиятъ законъ отмѣнява всички законоположения, които му противоречатъ.

За приложение на тоя законъ се изработва правилникъ, който се утвърждава съ указъ“.

Председателствувашъ Н. Захариевъ: Които приематъ § 62, както се докладва, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

С. Ризовъ (з): Нека се отбележи, че когато се прокарва законътъ за трудовитъ земеделски стопанства, сговориститъ, които сѣ ограбили общинскитъ мери, напустнах демонстративно заседанието. Нека да знаятъ неимотнитъ и маломотнитъ, какво правятъ сговориститъ.

Т. Мечкарски (з): Да се отбележи, че когато се гласува законътъ за т. з. с. за да се даде на бездомнитъ приютъ, на гладнитъ хлѣбъ, само земеделската парламентарна група е въ цѣлия си съставъ.

Председателствувашъ Н. Захариевъ: Предлагамъ следващото заседание да се състои утре, недѣля, 16 ч., съ следния дневенъ редъ:

1. Първо четене законопроекта за измѣнение закона за Българската народна банка.

2. Трето четене законопроекта за измѣнение закона за разширение на желѣзопътната мрежа и на пристанищата.

3. Второ четене бюджетопроекта за приходитъ на държавата.

4. Второ четене законопроекта за бюджета на държавата за 1933/1934 финансова година.

5. Трето четене законопроекта за измѣнение и допълнение на закона за трудовитъ земеделски стопанства.

6. Второ четене законопроекта за уреждане наемнитъ отношения.

7. Одобрение предложението за отпускане народна пенсия на бившия народенъ представителъ Илия Георговъ.

Първо четене законопроектитъ:

8. За отпускане на Еронимъ Буфети еднократна държавна помощъ.

9. За отпускане народна пенсия на управителя на общественитъ градини въ София, Жозефъ Фрай и пр.

10. За допълнение на закона за построяване сгради за сѣдебни мѣста въ царството.

11. Първо четене предложението за измѣнение правилника за вътрешния редъ на Народното събрание.

12. Докладъ на прошетарната комисия.

С. Омарчевски (з): Искаме третото четене на законопроекта за т. з. с. да бѣде поставено на първо мѣсто.

Председателствувашъ Н. Захариевъ: Които приематъ този дневенъ редъ, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Закривамъ заседанието.

(Закрито въ 20 ч. 2 м.)

Подпредседателъ: **Н. ЗАХАРИЕВЪ**

Секретаръ: **Т. ХР. МЕЧКАРСКИ**

Зам.-началникъ на Стенографското отдѣление: **Д. ДУКОВЪ**